

ವಿಷಯಸೂಚಿ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ -ಳ ವಾರ್ತಿಕ ಸಾರಾಂಶ ೨೨-೨೯

ಅಧ್ಯಾಯ-೨ ವಾರ್ತಿಕಸಾರಾಂಶ

ಜ್ಞಾನವಾದ ಮೇಲೂ ಶ್ರುತಿಯು ಅಪ್ರಮಾಣವೆಂಬುದಾದರೂಹೇಗೆ? ಬೇರೆ ಪ್ರಮಾಣಗಳ ವಿರೋಧವಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಅಥವಾ ವಿಷಯವೇ ಸಂಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದರಿಂದಲೂ, ಅಥವಾ ನಿಷ್ಫಲವಾಗುವುದರಿಂದಲೂ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ. ಸಂಸಾರದಮುಖ ನಿವೃತ್ತಿಯೆಂಬುವ ಫಲವು ವೇದಾಂತಜ್ಞಾನದಿಂದ ಆಗುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಅನುಭವಸಿದ್ಧವಾದುದರಿಂದ ನಿಷ್ಫಲವೆಂಬು ಸರಿಯಲ್ಲ, ಒಂದೇ ತತ್ವವು ಉಳಿದಿರುವುದರಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದರ ವಿರೋಧವೂ ಇಲ್ಲ, ನಿಜವಾಗಿ ಎರಡುಕಾಂಡಗಳಿಗೂ ವಿಷಯಗಳೇ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುವಾಗ ಆಗಲೂ ಸುತರಾಂ ವಿರೋಧವೇ ಇಲ್ಲ, ಎಲ್ಲಾ ಅರ್ಥಗಳೂ ತಿಳಿಯುವುದರಿಂದ ಅಸಂಭವಶಂಕೆಗೂ ಎಡೆಯಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣವಾಗಲಿ ಅಪ್ರಮಾಣವಾಗಲಿ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಲಿ (ಅಂದರೆ ಅಪಾತವಾಗಿ ಮೇಲೆಲೆ ತೋರುವಸತ್ಯ ಜ್ಞಾನವಾಗಲಿ) ಪ್ರಮೇಯವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವಾಗ ಅಸಂಭವಶಂಕೆಗೆ ಅವಕಾಶವೇ? ಮತ್ತು ಸಂಸಾರದ ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಎದ್ದಮೇಲೆ ಗುರು, ಶಿಷ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮೊದಲಾದವು ಅಸಂಭವವೇ ಎಂದರೆ ಸಿದ್ಧಾಂತಿಗೆ ಇಷ್ಟವೇ, ಪ್ರಮಾಣದ ಕೆಲಸವು ಮುಗಿದಿರುವುದರಿಂದ ತನ್ನ ಸ್ವಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಕ್ಕೆ ಚ್ಯುತಿಬರಲಿಲ್ಲ, ಅದರಿಂದ ಉಪನಿಷತ್ತು ಕರ್ಮಕಾಂಡದ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ತಾನೆ ಭಂಗಪಡಿಸಿತು? ಕಾಂಡಗಳಿಗೆ ಏಕವಾಕ್ಯತೆಯೂ, ಅಥವಾ ಭಿನ್ನವಾಕ್ಯತೆಯೂ? ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಿದರೆ ಉಪಾಯ ಉಪೇಯ (ಸಾಧನ ಸಾಧ್ಯ) ಎಂಬ (ಸಂಭದ್ರವಿದ್ದು) ಅದರ ಜ್ಞಾನವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲವೇದಕ್ಕೆ ಏಕವಾಕ್ಯತೆಯಿದೆ, ವಿದುದ್ಧವಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ ಭಂಗಕ್ಕೆ ಉಪನಿಷತ್ತು ಹೇಗೆ ಕಾರಾಣವಾದೀತು? ಭಿನ್ನವಾಕ್ಯತೆಯೆ ಎಂದು ಸಿದ್ಧ, ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬ ಎರಡರ್ಥಗಳಿಂದ ಹೇಳಿದರೂ ಭಿನ್ನವಿಷಯಗಳಾದುದರಿಂದ ವಿರೋಧವೇ ಇಲ್ಲ, ಮತ್ತು ಉಪನಿಷತ್ತು ಒಂದು ಕರ್ಮವನ್ನು ವಿಧಿಸುವುದೂ ಇಲ್ಲ ನಿಷೇಧಿಸುವುದೂ ಇಲ್ಲ, ಮತ್ತೆನೆಂದರೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ ತತ್ವವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬೋಧಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಅದರ ವಾಕ್ಯಗಳು ಪರ್ಯವಸಾನ ಹೊಂದುತ್ತದೆ, ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನದಿಂದ ದ್ವೈತವುಬಾಧಿತವಾದರೆ ಕರ್ಮಕಾಂಡದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಭಂಗವಾಗುವುದೆಂಬ ಶಂಕೆಯ ಸರಿಯಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ? ಕರ್ಮಕಾಂಡಕ್ಕೆ ದ್ವೈತ ಸತ್ಯತೆಯು ವಿಷಯವಲ್ಲ, ಮತ್ತೆನೆಂದರೆ ಕಾರ್ಯಕಾರಣಸಂಬಂಧ ಅಂದರೆ ಈ ಯಾಗ, ಹೋಮ ದಾನಾದಿ ಸಾಧನಗಳಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಫಲವು ಬರುವುದೆಂದು ಹೇಳುವ ಸಂಬಂಧವು, ಅದನ್ನು ಉಪನಿಷತ್ತು ಬಾಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಮಾನವ ದ್ವೈತವು ಸತ್ಯವೋ, ಅಸತ್ಯವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡದೆಯೇ ಇಷ್ಟಲಾಭವನ್ನು ಅನಿಷ್ಟ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಬಯಸುವನು, ಸಾಧ್ಯಸಾಧನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅಂತಹ ಕರ್ಮಕಾಂಡವು ಫಲಕಾಮುಕನಿಗೆ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವುದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಕಾಮಿಯು ಪ್ರವರ್ತಿಸುವನು. ಕಾಮಿಲ್ಲದೆ ಏನೊಂದೂ ಬಯಸದೆ ಪುರುಷನು ಮಾಡವಕ್ರಿಯೆ(ಕರ್ಮ) ಯೊಂದು ಇಹದಲ್ಲಿ ಯಿರಲೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ!

(ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ)

ಎಂದಂತೆ ಯಾವ ಯಾವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾಣಿಯು ಮಾಡಿದರೂ ಅದದು ಕಾಮದ ಕೆಲಸ, ಶ್ರುತಿಯು ಪುರುಷರನ್ನು ಹಿಂತಿರುಗಿಸಲಾರದು ಮತ್ತು ವಿರಕ್ತರಾದವನ್ನು ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಪೇರಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಶ್ರುತಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದು, ಅದರಿಂದ ಫಲಕಾಮಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಅವನಿಗೆ ಉಚಿತವಾದ ಕರ್ಮವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತಾ ಕರ್ಮಕಾಂಡದ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಭಂಗಪಡಿಸಿತು? ಹಾಗೂ ವಿರಕ್ತನನ್ನು ಕುರಿತು ಅವನಿಗೆ ಬೇಕಾದದ್ದನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತಾ ವೇದಾನ್ತದ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ! ಭಂಗಪಡಿಸಿತು? ರೂಪಾದಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೊಡನೆ ಅದ್ವೈತ ವಿರೋಧವೂ ಇಲ್ಲ, ಸರ್ವಭೂತಗಳಲ್ಲೂ ಆಕಾಶವೆಂಬುದು ಒಂದೆಇರುವುದೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಗೋಮಹಿಷಾದಿ ಭೇದದಿಂದ ಆಕಾಶತತ್ವಕ್ಕೆ ಪೂರೋಧವು ಇಲ್ಲ. ಪರಮಾರ್ಥವಾಗಿ ಅದ್ವೈತವೆನ್ನುವಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಮಾಯಾರಚಿತವಾದ ಭಿನ್ನಭಿನ್ನ ರೂಪಾದಿಗಳನ್ನು ಚಕ್ಷರಾದಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ತಿಳಿಯುತ್ತಲಿರಲು ಏನು ಹಾನಿಯಾಯಿತು? ಮತ್ತು ಆತ್ಮರು ಅನೇಕವೆಂದು ತರ್ಕದಿಂದ ಊಹಿಸುವೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಇದನ್ನು ಹೊಂದಿಸಲು ಸರಿಹೋಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಕೆಂದರೆ:- ಈ ಅನೇಕತ್ವದನ್ನು ಅಪ್ರಮೇಯವಾದ ಸ್ವಪ್ರಾಕಾಶ ಚೈತನ್ಯದಲ್ಲಿ ತರ್ಕಿಸುವುದೂ ಅಥವಾ ಪ್ರಮೇಯ ಅಹಂಕಾರ ವಿಶಿಷ್ಟ ಚೇತನದಲ್ಲೋ? ಎಂದು ವಿಮರ್ಶಿಸಿದರೆ ಅಪ್ರಮೇಯವಾದ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನ ಪ್ರಮಾನಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ, ಎರಡನೆ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಜೀವರ ಭೇದವನ್ನು ಅವಿದ್ಯೆಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವೂ ಒಪ್ಪಿರುವುದರಿಂದ ಯಾವ ಹಾನಿಯೂ ಇಲ್ಲ, ಗಾಮಕಾಮಾದಿ ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ತಾತ್ವಿಕ ಭೇದವು ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸಾಧಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಕಾಮಿಗಳಾದವರು ಅಂತಃಕರಣ ವಿಶಿಷ್ಟ ಚೇತನಾರಿಗಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಮೇಯ ಭೇದವೇ ಕಲ್ಪಿತವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಿಸುವುದು.

ಮತ್ತು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅನುಮಾನ, ಶಾಸ್ತ್ರ ಈ ಮೂರು, ಅದ್ವಿತೀಯವಾದ ಆತ್ಮನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ವಿಚಾರಕರಿಗಂತೂ ಸುತರಾಂ ಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ 'ನಾನು ನಾನು' ಎಂಟು ತೋರುವ ಅಹಂಬುದ್ಧಿಯು ಒಬ್ಬ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಬರುವುದು, ಎಂತಹ ನಿಪುಣನೂ ಅನೇಕ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ 'ನಾನು' ಎಂದು ಅಭಿಮಾನಿಸಲಾರನು, ಶರೀರವು ಎಲ್ಲರದ್ದೂ ಸಮಾನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರತಿವಾದಿಯ ಶರೀರದಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಶರೀರಗಳೂ ಒಬ್ಬ ಆತ್ಮನೆ ಇರುವುದೆಂದು ತಾರ್ಕಿಕವಾದ ಅನುಮಾನವೂ, ಆತ್ಮವಸ್ತುವೊಂದೇ ಎಂದು ಸಾರುವ (ಮೊಗಳಗುವ) ವೇದಾಂತಗಳೇ ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಮಾಣ ಡಿಂಡಿಮ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿವೆ. ಹೀಗಿರಲು ಅದ್ವಿತೀಯ ಚೈತನ್ಯಕ್ಕೆ ರಸವಾದ ಆತ್ಮನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವವಾದಿಯು ಹೇಳುವ ವಿರೋಧವು, ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ||

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಎರಡನೇ ಅಧ್ಯಾಯದ ಪ್ರಥಮಬ್ರಾಹ್ಮಣದಲ್ಲಿ ವಾರ್ತಿಕಸಾರಾಂಶವು ಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ.

ಬೃ. ಎರಡನೆ ಅಧ್ಯಾಯದ ಎರಡನೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ

ವಾರ್ತಿಕಸಾರಾಂಶ

ಮೊದಲನೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಆತ್ಮನೆಂದು ವಿಸ್ತರಿಸಿದೆ, ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ‘(ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ)’ ಎಂಬ ನಾಮದಿಂದ ಸಂಕ್ಷೇಪಿಸಿದೆ. ಇದಯ ಕೇವಲ ಸೂತ್ರದಂತೆ ವಿಷಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಶ್ರುತಿ, ಎರಡು ಸತ್ಯಶಬ್ದಗಳಿಗೂ ಪ್ರಾಣ ಆತ್ಮವೆಂದು ಹೇಳಿದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಮುಂದಿನ ಎರಡುಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುವುದು, ಇದರಿಂದ ಗಾರ್ಗ್ಯನಿಗೂ ಅಜಾತಶತ್ರು ರಾಜನಿಗೂ ಸಂತವಾದ ಮತಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದಂತೆ ಆಗಿದೆ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣವಾಯುವು ಉಪಾಧಿ, ಆತ್ಮನ ಉತ್ಪಾಂತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರವೇಶಗಳಿಗೆ ಇದು ಸಾಧಕವಾಗಿದೆ. ಅದರಿಂದ ಆ ಉಪಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವೆಂಬ ಭ್ರಮೆಯು ಬಾಲಾಕಿಗೆ (ಗಾರ್ಗ್ಯನಿಗೆ) ಇದ್ದಿತೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ, ಈ ಪ್ರಾಣವು ಆತ್ಮನ ಉಪಾಧಿಯೆಂದರೆ ಇಟ್ಟು ಅದನ್ನ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಆವಾಗತಿ ಅದು ನಮಗೆ ಉಪಾಸ್ಯದೇವತೆ ಯಾಗುವುದು, ಆ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಅದೇ ಉಪಾಧಿಯಾಗಿ ಇರುವ ಆತ್ಮನನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿವೇಚಿಸುವುದು ||

“(ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ)”

೨. ಪ್ರಾಣವು ಶಿಶುವಿನಂತೆ ವಿಷಯಾಸಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು, ವಾಗಾದಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಇರುವಂತೆ ಇದಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಹ್ಯವಾದ ವಿಷಯವೆಂಬುದು ಇಲ್ಲ, ಇದಕ್ಕೆ ಶರೀರವೇ ಆಧಾನ ಆಧಾರ ನಿಲ್ಲುವಸ್ಥಾನ, ಈ ಪ್ರಾಣವು ಆಪಾದ ಮಸ್ತಕ ಪರ್ಯಂತರ ಶರೀರವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಚಲನ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ (ಅವಸ್ಥಾತ್ರಯದಲ್ಲೂ) ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಆಡಿಸುವುದು. ಶಿರಸ್ಸೇ ಪ್ರಾತ್ಯಾಧಾನ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರಂದ್ರದಲ್ಲೂ ಇದು ಓಡಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶಿರಸಿನಲ್ಲಿದ್ದು ಕಣ್ಣು ಮೊದಲಾದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಸರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು. ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಕುವಸ್ತಂಭವೆಂದರೆ ಶಾರೀರ ಚಲ, ದೇಹವು ದುರ್ಬಲವಾದರೆ ಪ್ರಾಣವು ಉತ್ಪಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದು, ಅದರಿಂದ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಕುವ ಹಗ್ಗವೆಂದರೆ ಅನ್ನ, ಇದು ಕರುವನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಹಗ್ಗದಂತಿರುವುದು. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ - ಅನ್ನವನ್ನು ನಾವು ತಿಂದರೆ ಅದು ಸ್ಥೂಲ, ಮಧ್ಯಮ ಸೂಕ್ಷ್ಮವೆಂದು ಮೂರುಬಗೆಯಾಗಿ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಮಹೊಂದುವುದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ಥೂಲವಾದದ್ದೆ ಅಮೇಧ್ಯ, ಮಧ್ಯಮವಾದದ್ದು ದೇಹಕ್ಕೆ ಪೋಷಕ, ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದದ್ದು ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗುವುದು, ಈ ರೀತಿ ಸ್ಥೂಲದೇಹವೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರವೂ ಈ ಎರಡು ಅನ್ನದಿಂದ ಬದ್ಧವಾಗಿವೆ, ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವಿವೇಶನೆಮಾಡಿದ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಯಾವನ್ನು ಉಪಾಸನೆಮಾಡುವನೋ ಅವನು ಶಿರಸಿನ ಏಳು ವಿಧಗಳಲ್ಲಿರುವ ಚಕ್ಷುರಾದಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಂಬ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವನು, ಇವುಗಳು ಹೇಗೆ? ಶತ್ರುಗಳಾಗುವರು? ಇವು ಹುಟ್ಟಿದಲಾಗಾಯಿತು ಶಬ್ದಸ್ಪರ್ಶಮೊದಲಾದ ವೃತ್ತಿಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವುಗಳಾಗಿ ಮುಮುಕ್ಷುವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಗ್ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕಳೆಯುವ ಮೂಲಕ ದ್ವೇಷಿಸುವವು ಅದರಿಂದ ಶತ್ರುಗಳಾದವು

ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಏಳು ರುದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಅಕ್ಷಯವಾಗಿ ಸೇವಿಸುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ಯಾವನು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವನೋ ಅವನಿಗೆ ಅನ್ನವು ಅಕ್ಷಯವಾಗುವುದು. ಕಿವಿ ಮೊದಲಾದ ಏಳು ಭಿಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಗೌತಮಾದಿ ಋಷಿ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಗಳೆಂದು ಹೆಸರಾದ ಪ್ರಾಣಗಳಿವೆಯೆಂದೂ, ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಿಯಾದ ವಾಗ್ಗೇವತೆಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು, ಉಪಾಸಕನು ಹಿರಣ್ಯ ಗರ್ಭರೂಪದಿಂದ ಸರ್ವಭೋಗಿಯಾಗುವನು ಹೀಗೆಂದು ಗಾರ್ಗ್ಯ ಸಂತವಾದ ಬ್ರಹ್ಮವು ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಬೃ - ೨- ೨, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ - ೨ ವಾರ್ತಿಕಸಾರಾಂಶ

ಪೂರ್ವೋತ್ತರಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಳ ಸಂಬಂಧ

ಈವರೆಗೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಗಾರ್ಗ್ಯನು ಹೇಳಿದ ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಅದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲು ಈಗ ರಾಜನು ಹೇಳಿದ ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನೇ ಈ ಮೂರನೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿದೆ. ರಾಜನು ಮೊದಲನೆಬ್ರಾಹ್ಮಣದಲ್ಲಿ ಯದೃಪಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವನು. ಆದರೂ ಸತ್ಯವಸ್ತುವಿನ ಸತ್ಯತೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಸತ್ಯ ಸತ್ಯದ ಸತ್ಯತ್ವವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುಮೂಲಕ ಪ್ರಪಂಚ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದ ಶುದ್ಧಬ್ರಹ್ಮತ್ವವನ್ನು ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿರುವುದು॥

‘(ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ)’

ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಮೂರ್ತ ಮತ್ತೂ ಅಮೂರ್ತ ಎಂಬ ಎರಡು ರೂಪಗಳು ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಸೇರಿದೆ. ಈ ರೂಪಗಳಿಂದ ರೂಪವಿಲ್ಲದ ಶುದ್ಧಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತವೆಂದರೆ - ಯಾವುದರ ಅವಯವ ವಿನ್ಯಾಸವು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವದೋ ಅದೇ ಮೂರ್ತ, ಅದಲ್ಲದೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿರುವುದು ಅಮೂರ್ತರೂಪವು ಅಥವಾ ಮೂರ್ತಾಮೂರ್ತಪ್ರಪಂಚವೂ ವಾಸನೆಯೂ ಸೇರಿ ಎರಡು, ಅಥವಾ ವಾಸನೆಸಹಿತವಾದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದೃಶ್ಯರೂಪವೂ ಮತ್ತೊಂದು ಸೇರಿ ಎರಡು ರೂಪಗಳು. ಅದರಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತವಸ್ತು ಪೃಥಿವಿ, ಅಪ್ಪು, ತೇಜಸ್ಸು ಎಂದುವ ಭುತಾತ್ರಯಃ ಇತರೆ ವಾಯು, ಆಕಾಶ ಎಂಬುವವು ಅಮೂರ್ತವೆನಿಸುವುದು, ಈ ಮೂರ್ತಾಮೂರ್ತಸ್ವಭಾವವು ಸಮಸ್ತಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೂ ಇದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡಲು ಮರ್ತ್ಯತ್ವಮೊದಲಾದ ವಿಶೇಷಗಳಿಂದ ಮೂರ್ತಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಶ್ರುತಿಯುತ್ಪತ್ತಿಪಡಿಸಿರುವುದು. ಆ ವಿಶೇಷಣಗಳೇನೆಂದರೆ - ಮೂರ್ತವೆಂಬುದು ಮರ್ತ್ಯ ನಶ್ವರ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಸ್ತುವುನಾಶವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಶ್ರೀಘ್ರವಾಗಿ ನಶಿಸುವುದು, ಅದು ಸ್ಥೂಲರೂಪವುಳ್ಳದ್ದು, ಅಮೂರ್ತವು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮತ್ತು ಅಮೃತ, ಮೋಕ್ಷವಾಗುವವರೆಗೂ ನಾಶವಾಗದೆಯಿರುವುದು, ಯದೃಪಿ ಎರಡೂಪಂಚ ಭೌತಿಕಗಳೇ, ಅದರೂ ಈ ಸ್ಥೂಲಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಿರುವುದು ॥

ಸ್ಥೂಲದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತ ಪ್ರಧಾನ, ಅದರಿಂದ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವುದು, ಸೂಕ್ಷ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಮೂರ್ತಪ್ರಧಾನ, ಅದರಿಂದ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವುದು, ಸೂಕ್ಷ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಮೂರ್ತಪ್ರಧಾನ, ಅದರಿಂದ ಇದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಹಾಗೂ ಸ್ಥೂಲವು ಮರ್ತ್ಯವೆಂದರೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅಮೃತ. ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ಥೂಲವು ಪರಿಚೈನ್ಯ, ಸೂಕ್ಷ್ಮವು ವ್ಯಾಪಕ. '(ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ)' ಎಂದರೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ '(ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ)' ಎಂದರೆ ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಈ ಮೂರ್ತಾಮೂರ್ತಗಳೆರಡನ್ನು ಸತ್ಯವೆನ್ನುವುದು, ಇದು ಅಧ್ಯಾತ್ಮ, ಅದಿದೈವ ವೆಂದು ಎರಡಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ, ಈ ಎರಡಕ್ಕೂ ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮವೆಂಬುದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ೧. ಮೂರ್ತ, ಮರ್ತ್ಯ, ಸ್ಥಿತ, ಸತ್ (ಪೃಥಿವಿ, ಅಪ್ಪ, ತೇಜಸ್ಸು) ೨. ಅಮೂರ್ತ, ಅಮೃತ ಯತ್. ತ್ಯತ್ (ವಾಯು ಆಕಾಶ) ಎಂದು ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ರೂಪಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆಯೆಂದೂ. ಅದ ಸತ್ಯವೆಂದೂ ಶ್ರುತಿಯು ವ್ಯವಹರಿಸಿದೆ.

ಮೂರ್ತಾಮೂರ್ತಗಳ ಸಾರಗಳು

ಮೂರ್ತದ ಸಾರ ಅಥವಾರಸ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ತಪಿಸುವ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲ ಅಮೂರ್ತದ ಸಾರ ಅಥವಾರಸ. ಈ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲದಲ್ಲಿರುವ ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದ ಪುರುಷ, ಕಾಣರೂಪನಾದ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭನ ತತ್ತ್ವ(ಸಮಷ್ಟಿಲಿಂಗ ಶರೀರ) ಈ ಎರಡು ಅಧಿದೈವತಗಳು. ಅಧ್ಯಾತ್ಮವೆಂದು ಹೇಳುವ ಮತ್ತೊಂದು ಮೂರ್ತದ ಸಾರ ಅಥವಾರಸ ಎಂದರೆ ಚಕ್ಷುರಿಂದ್ರಿಯ. ಅಮೂರ್ತದಸಾರ ಅಥವಾರಸ ಎಂದರೆ ನಮ್ಮ ಬಲಗಣ್ಣಿನಲ್ಲಿರುವ ಪುರುಷ ಸ್ಥೂಲ ಭೂತಗಳಸಾರವಾದ ಚಕ್ಷುರಿಂದ್ರಿಯ ಮತ್ತು ಆದಿತ್ಯ ಮಂಡಲಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಲಿಂಗವೆಂಬುದು ಅಮೂರ್ತಭೂತಗಳ ಸಾರ ವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವುದು।

ಅಮೂರ್ತರಸ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮತಾಂತರ

ಕೆಲವರು ಲಿಂಗವೆಂದು ಹೇಳದೆ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭನೆಂಬ ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞನನ್ನು ಅಮೃತ ರಸ (ಸಾರ) ವೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಏಕೆಂದರೆ ! ಈ ಜೀವನೇ ಜ್ಞಾನಕರ್ಮಗಳ ಮೂಲಕ ಆಕಾಶವನ್ನು ವಾಯುವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅಮೂರ್ತದಸಾರ ವೆಂದು ಹೇಳುವುದು ।

ಈ ಮತ ಸರಿಯಲ್ಲ - ಅಮೂರ್ತರಸವು ಚೇತನವೆಂದರೆ ಮೂರ್ತರಸಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗುವುದು, ಮೂರ್ತರಸವು ಆದಿತ್ಯಮಂಡಲ ಅಚೇತನವಾದರೆ ಅಮೂರ್ತರಸವೂ ಅಚೇತನವೇ ಆಗಬೇಕು, ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ, ಪುರುಷವೆಂಬ ಪದವು ಚೇತನ ಸೂಚಕ ಎಂದರೆ, ಪ್ರಕೃತ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ತೈತ್ತರೀಯದಲ್ಲಿ '(ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ)' ಎಂದು ಪುರುಷ ಶಬ್ದವನ್ನು ಅಚೇತನವಾದ ಅನ್ನಮಯ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವುದುಯುಕ್ತ, ಮತ್ತು ಭಾಧಕವಾಗಿಲ್ಲ. ಲಿಂಗ ಶರೀರವನ್ನು ಪರುಷ ಶಬ್ದದಿಂದ ಕರೆದಿದ್ದು ಯುಕ್ತ, ಪರಬ್ರಹ್ಮನ ಉಪಾಸನೆಗೆ ಚಕ್ಷು,

ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯಮಂಡಲಗಳು ಸ್ಥಾನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಸಾರವಾಗಿವೆ. ಸರ್ವ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗೂ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಲಿಂಗ ವೂ ಸಾರವಾಗಿರಬಹುದು, ಪ್ರಕೃತ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಾರ ಮತ್ತು ಅಸಾರವೆನಿಸಿದ ಮೂರ್ತಾ ಮೂರ್ತರೂಪಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ರೂಪವಿಲ್ಲದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ವ್ಯವಹರಿಸಲ್ಪಡುವುದು ॥

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಮೂರ್ತಾಮೂರ್ತಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದೆ .

ಯುಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಮೂರ್ತಾಮೂರ್ತವ್ಯವಸ್ಥಾನಿರೂಪಣೆ

ಮತ್ತು ಯುಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಮೂರ್ತಾಮೂರ್ತಗಳ ನಿಯತ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಬೇರೆರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಬಹುದು. ಮೂರ್ತರೂಪವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಥೂಲವಾದ ಕೊನೆಯ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದು ಪೂರ್ಣವಾಗುವುದು. ಕೊನೆಗಾಣುವುದು, ಹಾಗೆಯೇ ಅಮೂರ್ತರೂಪವು ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಮೂಲಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗಾಣುವುದು. ಈ ಮೂಲಕಾರಣ ಅಂತಿಮಕಾರ್ಯಗಳ ನಡುವೆಯಿರುವ ಕಾರ್ಯಕಾರಣಗಳಲ್ಲಿ ಇದೇರೀತಿಯಾಗಿ ಮೂರ್ತ ಅಮೂರ್ತರೂಪಗಳು ಆಪೇಕ್ಷಿಕವಾಗಿ ಅಂದರೆ ಒಂದು ನಿಮಿತ್ತದಿಂದಾಗಿ ಇರುವವು - ಉದಾಹರಣೆ:- ಅವಿದ್ಯೆ ಅಥವಾ ಮಾಯೆ ಯೆಂಬುವ ಉಪಾಧಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು (ಅವ್ಯಾಕೃತ)ವೆಂಬುವದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅಮೂರ್ತ, ಬುದ್ಧಿವೃತ್ತಿ, ಮತ್ತು ವಿಷಯವಾದ ಘಟಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾತೃ (ಜ್ಞಾನಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಜೀವನಿಗೆ ಇರುವ ಸ್ವರೂಪ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೂರ್ತ, (ಸ್ಥೂಲ) ವಾದದ್ದು, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾತೃವಿಗೆ ಅವ್ಯಾಕೃತದದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮೂರ್ತತ್ವವೂ, ಘಟಾದಿಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಮೂರ್ತತ್ವವೂ (ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯೂ) ಇರುವುದು ಇದು ಅಪೇಕ್ಷಿಕ ಗೌಣ, ಇದೇರೀತಿಯಾಗಿ ಅಂಟರಾಳಿಕ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಊಹಿಸಬೇಕು. ಉಪಾಧಿಗಳು ಕಮ್ಮಿಯಾಗುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಮೂರ್ತತೆಯು ಕಮ್ಮಿಯಾಗುವುದು. ಉಪಾಧಿಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾಹೋದರೆ ಮೂರ್ತತೆಯು ವೃದ್ಧಿಗೊಳ್ಳುವುದೆಂದು ಇದರಿಂದ ಹೇಳಿದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಈವರೆಗೆ ಮೂರ್ತಾಮೂರ್ತಗಳು ಎರಡೂ ಬ್ರಹ್ಮದ ರೂಪಗಳೆಂದು ಹೇಳುವ ಪಕ್ಷವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾಯಿತು ॥

ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಪ್ರಪಂಚ ಮತ್ತು ಅದರವಾಸನೆ ಇವೆರಡು ರೂಪಗಳೆಂದು ಹೇಳುವ ಪಕ್ಷವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವುದು.

ಬ್ರಹ್ಮನ ರೂಪಗಳು ಪ್ರಪಂಚ ಮತ್ತು ವಾಸನೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಬೇರೆ ಪಕ್ಷವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವುದು

ಪ್ರಪಂಚವೆಂದರೆ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಮೂರ್ತ ಅಮೂರ್ತಗಳೆಂದುಇವೆರಡೂ ಆಗುವುದು, ಅವುಗಳ ವಾಸನೆಗಳು (ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು) ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿಯೂ ಅನಂತವಾಗಿಯೂ ಕೊನೆಯಿಲ್ಲದೆಯೂ ಇವೆ, ಇವುಗಳು ಲಿಂಗಶರೀರವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಅನೇಕವಾಸನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಲಿಂಗವು ಸಮಷ್ಟಿ ಅಂತಃಕರಣವು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿರುವುದು ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಭಿತ್ತಿಪಟದಂತೆ, ಅನೇಕ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬಣ್ಣಬಣ್ಣವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅಧಾರವಾಗಿ ಪಟವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವವು ಹಾಗೆಯೇ ಅಂತಃಕರಣವು ಈ ವಾಸನೆಗಳಿಗೆ ಭಿತ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲೇ ಮೂರ್ತಾಮೂರ್ತಪ್ರಪಂಚದ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವ ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಪಾಪ ಪುಣ್ಯಗಳಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಅನೇಕಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಜನ್ಮ ಜನ್ಮಾಂತರಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ, ಇಂತಹ ಅಂತಃಕರಣವು ಮಾಯೆ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಜಾಲದಂತೆ ಆತ್ಮನಿಗೆ ವ್ಯಾಮೋಹವು ಉಂಟಾಗಲು ಆಧಾರವಾಗಿದೆ, ಅಂತಃಕರಣದಲ್ಲಿ ವಾಸನೆಗಳಿದ್ದರೂ ಈ ಅಂತಃಕರಣವೇ ಆತ್ಮವೆಂದು ವಿಜ್ಞಾನವಾದಿ ಬುದ್ಧರೂ, ಕಾಣಾದರೂ ಗೌತಮರೂ ಇವರ ಅನುಯಾಯಿಗಳು. ಸಾಂಖ್ಯರೂಪಕ ಕೇವಲ ತರ್ಕವಲಿಂಬಿಗಳು ಭ್ರಾಂತಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧರಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನವಾದಿಗಳು ಒಂದೊಂದು ವಾಸನೆಯೂ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ನಶಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದು ಈ ಕ್ಷಣಿಕ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಆತ್ಮವೆನುವರು, ವೈಶೇಷಿಕಾದಿತಾರ್ಕಿಕರು ಜಡನಾದ ದ್ರವ್ಯರೂಪವಾದ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಸುಖ ದುಃಖ ಗುಣಗಳು ಒಂಭೂತ್ತು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆಯೆಂದು ಹೇಳುವರು, ಇವೇ ವೇದದಲ್ಲಿ ವಾಸನೆಗಳೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವವು ಎನ್ನುವರು. ಸಾಂಖ್ಯರು ಮಾತ್ರ ಸತ್ವರ ಜಸ್ತಮೋ ಗುಣ ರೂಪವಾದ ಪ್ರಧಾನ (ಜಡವಾದ ಮೂಲ ಪ್ರಕೃತಿಯು) ಚೇತನನಾದ ಜೀವನ ಭೋಗ ಅಪವರ್ಗವೆಂಬಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಉದ್ದೇಶಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪ್ರವಹಿಸುವುದು. ಅದೇ ಪ್ರಧಾನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತಿರುವ ಅಂತಃಕರಣವೇ (ಬುದ್ಧಿಯೇ) ಸಮಸ್ತರಾಗದ್ವೇಷಾದಿಧರ್ಮಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು. ಇದನ್ನೇ ಶ್ರುತಿ ಪ್ರಪಂಚದ ವಾಸನೆಯೆಂದು ಹೇಳುವುದೆಂದು ಈ ಸಾಂಖ್ಯರು ವಾದಿಸುವರು ।
ಅಲ್ಲದೆ ಭರ್ತ್ಯಪ್ರಪಂಚರೆಂಬುವ ಪ್ರಾಚೀನ ವೇದಾಂತಿಗಳೂ ಸಹ ಹೊಸಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಭರ್ತ್ಯಪ್ರಪಂಚರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ

ಪದಾರ್ಥರಾಶಿಗಳು ಉತ್ತಮ, ಮಧ್ಯಮ, ಅಧಮವೆಂದು ಮೂರಾಗಿವೆ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಎಂಬುದು ಪರಮಾತ್ಮ, ಮಧ್ಯಮವೆಂದರೆ ವಾಸನೆ ಜ್ಞಾನಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಜೀವಾತ್ಮ, ಅಧಮವೆಂದರೆ ಮೂರ್ತಾಮೂರ್ತಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಪಂಚ, ಭಗವಂತನ ಶಕ್ತಿಯು ಅವಿದ್ಯೆಯೆಂಬುದು ಪರಮಾರ್ತನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಪರಮಾರ್ತನ ಅಂಶವನ್ನು ವಿಕಾರಗೊಳಿಸಿ ಜೀವರೂಪದಲ್ಲಿರುವರು, ಭೂಮಿಯ ಒಂದು ಭಾಗವಾದ ದೋಷವು ಭೂಮಿಯಿಂದತಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಭೂಮಿಯ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ವಿಕಾರಗೊಳಿಸಿ ಮರುಭೂಮಿ, ಅಥವಾ ಬಂಜರು ಭೂಮಿಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುವುದು. ಎಂದು ಹೇಳುವಂತೆ ಈ ಅವಿದ್ಯೆಯೂ ಇರುವುದು. ಆದರೆ ಈ ಅವಿದ್ಯೆಯು ಭ್ರಾಂತಿ ರೂಪವಾಗಿ ಅನಾತ್ಮಧರ್ಮವಾಗಿಯೇ ಇರುವುದು, ಪರಮಾತ್ಮನ ಧರ್ಮವಲ್ಲ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮರುಪ್ರದೇಶವು ಭೂಮಿಯ ಒಂದು ಭಾಗದ್ದೇ ಹೊರತು ಅಖಂಡ ಭೂಮಂಡಲದ್ದಲ್ಲ,

ಹೀಗೆಯೆ ಅವಿದ್ಯೆಯಾಗಲಿ ವಿದ್ಯೆಯಾಗಲಿ ಅನಾತ್ಮ ಜಡವಸ್ತುವಿನ ಧರ್ಮಗಳೇ ಹೊರತು ಶುದ್ಧ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿವೆಂದು ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಾಂಖ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಅನುಸರಿಸಿ ಹೇಳುವರು. ಮತ್ತು ವಾಸನೆ - ಕಾಮಗಳು - ಕರ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದವುಗಳಾಗಿ ಲಿಂಗ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆತ್ಮನಿಗೆ ಬಂದುಸೇರುವವು. ಹೂವಿನ ವಾಸನೆಯ ಹೂವಿನ ಭರಣಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಸೇರುವವು, ಗಂಧವೆಂಬುದು ಹೂವಿನ ಗುಣವಾದರೂ ಹೂವನ್ನು ತೆಗೆದರೂ ಹೂವಿನ ಭರಣಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಇರಬಲ್ಲದೋ, ಹಾಗೆ ಲಿಂಗವೆಂಬುವ ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿರುವ ವಾಸನೆಗಳು ಆತ್ಮನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವವು, ವಸ್ತುತಃ ಆತ್ಮನು ನಿರ್ಗುಣ, ಪರಮಾರ್ತನ ಒಂದು ಭಾಗವೂ ನಿರ್ಗುಣ, ಆದರೂ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದ ಕರ್ಮದಿಂದ ಸುಗುಣವಾಗುವದು ಅದರಿಂದ ಕರ್ತ, ಮತ್ತು ಭೋಕ್ತನೂ ಆಗುವನು. ಹೀಗೆಂದು ವೈಶೇಷಿಕ ಮತವನ್ನು ಒಂದು ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಅದು ಸೇರಿಸಿ ಇವರು ಹೇಳುವರು, ಮಧ್ಯಮರಾಶಿಯು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅವಿದ್ಯೆಯಿಂದಾದ ಮುಂದೆ ಹೇಳುವ ವಾಸನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಪಂಚಭುತಗಳ ಪರಿಣಾಮವಲ್ಲದೆಯಿರುವ ಜೀವಸ್ವರೂಪವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಉಪನಿಷತ್ತನ್ನು ತಿಳಿದವರೆಂದು ಅಭಿಮಾನಿಸಿಕೊಂಡ ಭರ್ತ್ಯ ಪ್ರಪಂಚರ ಮತಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿ ಲಿಂಗವೆಂಬುವ ಅಂತಃಕರಣದ ವಾಸನಾ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವಾದಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಮುಗ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಮತಗಳ ಖಂಡನೆ

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವಾದಿಗಳು ಕಲ್ಪಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಶ್ರುತಿ ಸಂತವಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಇವುಗಳನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷೆಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಮೂರುರಾಶಿಗಳೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಶ್ರುತಿಪ್ರಮಾಣವಿಲ್ಲ, ಜೀವಾತ್ಮನು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗಿಂತ ಬೇರೆಯಾಗಿಲ್ಲ, ಕಾಮಸಂಕಲ್ಪಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ವಾಸನೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮನಸ್ಸಿನ ಧರ್ಮಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಮ ರಾಶಿಯಾವುದು? ಎಲ್ಲಿಂದಬಂದಿತು? ಎಂಬುದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ‘(ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ)’ ಎಂದು ವಾಸನೆಗಳು ಲಿಂಗ ಶರೀರದ್ದೇ ಎಂದೆಹೇಳಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ಎಂಬುದರಿಂದ ಚೇತನವೆಂದು ಅರ್ಥವನಿಟ್ಟು ಚೇತನಧರ್ಮವೆಂದು ಶಂಕಿಸಬಾರದು. ಲಿಂಗವೇ (ಬುದ್ಧಿಯೇ) ಪುರುಷವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. “(ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ)” “(ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ)” ಎಂದು ಬೇರೆಶ್ರುತಿಗಳು ವಾಸನೆಗಳು ಬುದ್ಧಿಧರ್ಮವಾಗಿದೆವೆಯೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿವೆ. ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿರುವ ವಾಸನೆಗಳು ಹೂವಿನವಾಸನೆಯಂತೆ ಜೀವನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿವೆ ಯೆಂಬುದೂ ಸರಿಯಲ್ಲ. “(ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ)” ಎಂಬುದಾಗಿ ಜೀವನಿಗೆ ಸಕಲಸಾಂಬಂಧವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ವಾಸನಾ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ, ನಿಜವಾಗಿ ಅವನಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದ್ದರೂ ಅವಿದ್ಯೆಯೆ ಅದರ ಸಂಬಂಧವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದಾದರೂ ಪೂರ್ವವಾದಿಗೆ ಆಗಲಾರದು. ಭರ್ತ್ಯಪ್ರಪಂಚವು ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೆಂದು ಹೇಳುವರಷ್ಟೆ, ಅದು ಇರುವುದಾದರೆ ಮುಕ್ತಿಯಾದರೂ ಪುನಃ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು, ಅವಿದ್ಯೆಯ ಪರಮಾರ್ಥವಲ್ಲ ಅನಿರ್ವಾಚ್ಯವೆಂದು ಒಪ್ಪಿದರೆ ಅದರಿಂದಲೇ ಅಸಾಂಹಗನಾದ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿರುವ

ವಾಸನೆಗಳು ಆರೋಪಿತವಾಗಿದೆ ಯನ್ನ ಬಹುದು, ಹಾಗೂ ವಾಸನೆಗಳು ಅನೇಕರೂಪವಾಗಿದ್ದು ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲೇ ನೆಲೆಸಿ ಬುದ್ಧಿಗು ಸಾಕ್ಷಿಯಾದ ಚೇತವದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸುವವು. ಸ್ಫಟಿಕಮಣಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಂಬಳಿಯು ತನ್ನ ಅನೇಕ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವಂತೆ ತೋರಿಸುವವು|

ಈ ಬಹುರೂಪಗಳೂ ಭೃತಿಕವಾದವು ಪಂಚಭೂತಗಳ ವಾಸನೆಯಿಂದ ಅದದ್ದು, ಪುಷ್ಪವಾಸನೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಗಂಧವು ಪುಷ್ಪದ್ವಾದರೂ ಭರಣಿಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ, ಆತ್ಮನ ಅನೇಕ ರೂಪವೂ ಭೃತಿಕ ಆಗಿಬಿಡುವುದು, ಹೀಗಾದಲ್ಲಿ ಪಂಚ ಭೂತಗಳ ಅಂಶವಾದ ವಾಸನೆಗಳು ಭೃತಿಕವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾದ್ದೇ ಇಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ??????ರಾಶಿಯು ಪಾಂಚ ಭೃತಿಕವಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಯುಕ್ತವಲ್ಲ. ಪಂಚಭೂತಗಳಕಾರ್ಯವಾದ ಲಿಂಗ ಶರೀರದ ಅನಾದಿಸಂಬಂಧದಾರ ಹುಟ್ಟಿರ ಆತ್ಮನ ಅನೇಕತ್ವವೂ ಭೃತಿಕವೇ ಎಂದಾಗುವುದು.

ವಾಸನೆಗಳು ನೇರಾ ಪಂಚಭೂತಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು

ಭೂತಗಳು ಮತ್ತು ಭೃತಿಕ ವಸ್ತುಗಳೂ ಯಾವಾಗ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸುವವೋ ಆದಾಗಲೇ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಏಕದೇಶವಾದ ವಾಸನೆಗಳನ್ನು ಆ ಮನಸ್ಸು ಹುಟ್ಟಿಸುವುದು. ಇಂಗಿನ ವಾಸನೆಯು ಕರಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಟಿದ್ದು ಕರಡಿಗೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅದರಂತೆ ಜಗತ್ತಿನ ವಾಸನೆಗಳು ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ, ಕರ್ಮದಿಂದ ಒಂದುಸಲ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ವಾಸನೆಯು ಉದ್ಬುದ್ಧವಾಗಿ ಭೋಗಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದು. ಇನ್ನುಳಿದವಾಸನೆಗಳು ಭೋಗಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಉದ್ಬುದ್ಧವಾಗದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಇರುವವು, ಅನಂತ ಕಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧಿಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ ವಾಸನೆಗಳು ಅನಂತವಾಗಿವೆ. ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ವಾಸನೆಗಳು ಅನಂತವಾಗಿವೆಯೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಿದೆ. “(ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ) ” ಎಂಬುವಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳಿವೆ. ಇದರ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥ.

ವಾಸನೆಗಳು ಅನಂತವೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುವುದು

ಅರಿಶಿನ ಚಹ್ನ ಹಕಿದ ಬಟ್ಟೆಯು ಹೇಗೆ ಅರಿಶಿನದ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಹೊಂಬಣ್ಣವನ್ನು ಹೊಂದುವದೋ, ಹಗೆಯೆ ಸ್ತ್ರೀಮೊದಲಾದವರ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಅಂತಹಾಕರಣವು ರಾಗದಿವಾಸನೆಯಿಂದ ಕೂಡುವದು ಹಾಗೂ ಸ್ವತಃ ರಾಗಾದಿಗಳಯಿಂದಕೂಡಿದ್ದರೂ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಯಾದ ಕಂಬಳಿಯು ಸ್ವಲ್ಪ ಬೂದು ಬಣ್ಣವಾಗಿಯೂ ಇರುವಂತೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದಲೂ ಕೂಡಿರುವುದುಂಟು. ಇಂದ್ರಗೋಪವೆಂಬುವ ಒಂದು ನಂಜುರುಳೆ ಹುಳವು ಸ್ವತಃ ಬಹಳ ಕೆಂಪಾಗಿರುವುದು, ಅದರಂತೆ ಮನಸ್ಸು ನಿರ್ಜನಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದವನಿಗೆ ಕೆಲವುಕಡೆ ವಿಷಯಗಳ ಕಡೆಗೆ ಬಾಗುವುದುಂಟು ಹಾಗೂ ಬೆಂಕಿಯ ಜ್ವಾಲೆಯು ಪ್ರಾಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕೆಲವುಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸುಡುವುದೋ ಹಾಗೆಯೆ ಮನಸ್ಸು ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ಅಸೂಯೆ

ಈಷ್ಟೆಗಳಿಂದ ಈ ಮೊದಲಾದ ದೋಷಗಳಿಂದ ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ಪೀಡಿಸುವುದು, ಕಾವಣಸುರನು ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಭಿಜ್ಞನಾದರೂ ಋಷಿವರ್ಗಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಹಿಂಸೆಯನ್ನುಕೊಟ್ಟನು, ಬಿಳಿಯ ಕಮಲವು ಹೇಗೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸೌಮ್ಯವಾಗಿಯೂ ಸುಗಂಧವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿಯೂ ಮೃದುವಾಗಿಯೂ ಇರುವುದೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಹುಟ್ಟಿನಲ್ಲೆ ಕೆಲವರು ಮನಸ್ಸು ಶಮದಮಾದಿಗುಣಗಳಿಂದಕೂಡಿ ಸೌಮ್ಯವಾಗಿಯೂ ಮೃದುವಾಗಿಯೂ ಇರುವುದುಂಟು. ಉದಾ:-ಶ್ರೀರಾಮ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಮೊದಲಾದವರ ಮನಸ್ಸು ಈ ಬಗೆಯಾಗಿತ್ತೆಂಬುದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವೇ ||

ಮತ್ತು ತೀವ್ರವಾದ ಮಿಂಚು ಮೋಡದ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಶ್ರೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ಹೋಗಲಾಡಿಸುವಂತೆ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭನ ವಾಸನೆಯು ಸರ್ವಜ್ಞಾನದಿಂದ ಕೂಡಿ ಅಂತಃಕರಣದ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಕೂಡಲೆಕಳೆದೆಬಿಡುವುದು. ಇಷ್ಟುಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭನ ವಾಸನೆಯನ್ನು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಿದವನೂ ಸಹ ಬಹಳ ಉರ್ಜಿತವಾದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹೊಂದುವನು.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವಾಸೆಗಳು ಸತ್ವರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳ ಏರುಪೇರಿನಿಂದ ವಿಚಿತ್ರವಾಗುವವು, ಪ್ರಪಂಚ ಮತ್ತು ವಾಸನೆಗಳೇ ಬ್ರಹ್ಮನ ಎರಡುರೂಪಗಳೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು.ಈ ಮುಂದೆ ಇದಮ್(ಅನಿದಮ್ ರೂಪ) ದೃಶಾದೃಶ್ಯರೂಪವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ರೂಪಗಳನ್ನು ಹೇಳುವರ ಪಕ್ಷವನ್ನು ತೋರಿಸುವೇವು

ಇದಮ್, ಅನಿದಮ್ ಎಂಬ ರೂಪಗಳೆರಡು ಬ್ರಹ್ಮನದೆಂದು ಪಕ್ಷಾಂತರವು

ವಾಸನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ಇದಂರೂಪವು ಅದೇ ಸತ್, ತ್ಯತ್ ಎಂದು ಕರೆದ ಪಂಚಭೂತಗಳರೂಪವು. ಇದು 'ಸತ್ಯ ಸ್ಯಸತ್ಯಂ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಷಷ್ಠಿಭಿಭಕ್ತಿಯಿರುವ ಸತ್ಯ ಪದದ ಅರ್ಥ. ಅದರ ಮುಂಡೆ ಪ್ರಥಮಾವಿಭಕ್ತಿಯಿರುವ 'ಸತ್ಯಂ' ಎಂಬಪದದ ಅರ್ಥವೇ ಅನಿದಂರೂಪವು (ದೃಶ್ಯವಲ್ಲದ್ದು) .

**ಅಥಾತ ಆದೇಶೋ ನೇತಿ ನೇತಿಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿಯು
ಅರ್ಥವರ್ಣನೆ.(ಸತ್ಯಪದಾರ್ಥನಿರೂಪಣೆ)**

ಈ ನಿಸೇಧವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಸೇಧ ತಾತ್ಪರ್ಯವರ್ಣನೆ

ಅಥಾತ ಆದೇಶೋ ವೇತಿ ವೇತಿ ಎಂದು ಬ್ರಹ್ಮತತ್ವವನ್ನು ಹೇಗೆ ಬೋಧಿಸಬೇಕೋ ಹಾಗೆ ಶ್ರುತಿಯು ನಮಗೆ ಬೋಧಿಸಿದೆ. ಇತಿ ಎಂಬಶಬ್ದದಿಂದ ಚೈತ್ಯನ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ

ದೃಶ್ಯಗಳೆಂದುಗುಹಿಸಬೇಕು, ಈ ದೃಶ್ಯವಸ್ತುಗಳು ಇಲ್ಲವೆಂದು 'ನ' ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ತಿಳಿಯುವದು, ನೇತಿ, ನೇತಿ ಎಂದು ಎರಡುಸಲ ಹೇಳಿರುವುದು ಸಮಸ್ತ ದೃಶ್ಯಗಳೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸುವುದಾಗಿ, ಮೂರ್ತವಾಗಲಿ, ಅಮೂರ್ತವಾಗಲಿ ಅಜ್ಞಾನ, ಅಥವಾ ವಾಸನೆಗಳಾಗಲಿ, ಅದೃಶ್ಯ ಅಧಿದೈವವೆಂಬ ಎರಡು ಬಗೆಯಾಗಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಇಲ್ಲವೆಂದು ಶ್ರುತಿಯು ನಿರಾಕರಿಸುವುದು ವೀಷ್ಣು ಅಥವಾ ದ್ವಿರುಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಮೂರ್ತಾಮೂರ್ತಗಳೆರಡನ್ನೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ನಿರಾಕರಿಸಿತು, ಆವಾಗ ಮೂರನೆಯದು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ದೃಶ್ಯ, ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದಾಗಿಬಿಡುವುದು. ದ್ವಿರುಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ಉಳಿಯುವುದು ಯಾವುದೋ ಅದೇ ಅಪ್ರಪೇಯ ಏಕ, ಅದ್ವಿತೀಯವೆಂಬುವ ನಿಜವಾದ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದಾವದು, ಶೂನ್ಯವಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ, ಶೂನ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದರೆ ಶೂನ್ಯವೂದೃಶ್ಯವಾಗಿ ಬಿಡುವುದು, ಅಗಲಿ ಏಂದರೆ ಇತರ ದೃಶ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಎದುಂಟೆ ಶೂನ್ಯವೂ ಇಲ್ಲವೆಂದೇ ಆಗಿಬಿಡುವದು.

ಬಾವ, ಅಭಾವ ಎರಡನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಮತ್ತೆನು? ಉಳಿಯುವುದು? ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಬ್ರಹ್ಮವಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಿಷೇಧಿಸುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಇತಿಶಬ್ದದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮವಸ್ತು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ, ಬ್ರಹ್ಮವು ಇತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಥವಾದರೆ '(ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ)' ಪದಾರ್ಥವೇ (ದೃಶ್ಯವೇ) ಆಗಿಬಿಡುವದು, ಇದಾಂ ಪದಾರ್ಥವಲ್ಲವದ್ದು ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಯಾವುದೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲದರಿಂದ ಬುದ್ಧಿಯು ಚೈತನ್ಯಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವುದರಿಂದ ಆ 'ನೇನೇತಿ'ಎಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರವಚನವು ಬೇರೆ ವಸ್ತುವನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುವುದರಲ್ಲೇ ಪರ್ಯವಸಾನಗೊಳ್ಳುವುದು. ಮಂಡನಮಿಶ್ರರು (ಬ್ರಹ್ಮಸಿದ್ಧಿಕಾರರು) ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಸಂಮತಿಸುವರು. (ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ)

ಅದರಿಂದ ಈ ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಇತರ ವಸ್ತುಗಳಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿಷೇಧಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನವು ಇಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗುವುದು.

ಅದರೆ ಪಟದಲ್ಲಿ ಘಟವಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಪಟವನ್ನು ಬಿತ್ತು ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಘಟವು ಇರಬಹುದಷ್ಟೆ? ಎಂದಂತೆ ಈ ಜಗತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದಲ್ಲ! ಎಂದು ಶಂಕೆಮಾಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ! ರೂಪವುಳ್ಳ ದ್ರವ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವೇಲೆ ರೂಪವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅರೂಪವು ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಇರಲಾರದು. ಘಟಪಟಾದಿಗಳಿಗೆ ರೂಪವು. ಅಶ್ವ - ಮಹಿಷಗಳಂತೆ ಅತ್ಯಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದರೆ ಹಗೆ ಇರುವುದು ಕಾಣಬೇಕಾದೀತು, ಹಾಗೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ, ಅದರಂತೆ ರೂಪವುಳ್ಳ ದ್ರವ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ಮೊದಲು ಹೇಳಿ ಈ ಜಗತ್ತೆಂಬ ರೂಪವನ್ನು ಶ್ರುತಿಯೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಅದರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಗಳೆದರೆ ಬೇರೆಕಡೆ ಈಜಗದ್ರೂಪ ವರಲಾರದು, ಇಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ, ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯೂ ನಿಜವಾಗಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಕಲ್ಪಿತ, ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಕಲ್ಪಿತವೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುವುದು || ಘಟಪಟಾದಿಗಳಿಗೆ ನಾಶವು ಬರುವಂತೆ ಜಗತ್ತಿಗೆ ನಾಶವಿಲ್ಲದವಲ್ಲ? ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ? ಹಗಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಹೇಳುವವು.ಅಜ್ಞಾನಕಲ್ಪಿತವಾದ ಜಗತ್ತಿಗೆ ತತ್ವಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ನಿವೃತ್ತಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗುವುದಷ್ಟೆ.

ಜಗತ್ತು ಇದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದೂ ಅಜ್ಞಾನವೇ ಅದರ ನಿವೃತ್ತಿಯೆಂಬುದೂ ಶುದ್ಧಚೈತ್ಯರೂಪವೇ, ಅತಿರಿಕ್ತವಲ್ಲ, ಜಗತ್ತಿನಿಂದಾಗಲಿ, ಅದರ ನಿವೃತ್ತಿ(ಧ್ವಂಸ)ವೆಂಬುದರಿಂದಾಗಲಿ ಹೇಗೆ? ದ್ವೈತಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ? ಎರಡೂಕಲ್ಪಿತವಲ್ಲವೇ? ಅಯೋಗ್ಯವಾದ ನೀಲರೂಪವನ್ನು ಶೋತ್ರೇಂದ್ರಿಯದಿಂದ ಒಬ್ಬನೂ ತಿಳಿಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೆ ತಿಳಿದವನಿಲ್ಲ, ಈಗಲೂ ಇಲ್ಲ ಮುಂದೆಯೂ ತಿಳಿಯುವವನಿಲ್ಲ ಎಂದರೆ ಹೇಗೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರತ್ಯತ್ ತತ್ವವನ್ನು ಅನುಭವ ಮಾಡಿಕೊಂಡನಂತರ ಅಜ್ಞಾನಕಾರಕಾ ಸಹಿತವಾಗಿ ದ್ವೈತವನ್ನೇ ಬ್ರಹ್ಮತತ್ವದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ, ಹಿಂದೆ ಕಂಡವನಿಲ್ಲ, ಮುಂದೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ, ಹೀಗೆಯೆಜ್ಞಾನದಬಲದಿಂದ ದ್ವೈತವು ಕಾಲತ್ರಯದಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲವೆಂದಾಗುವುದು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ 'ನೇತಿ ನೇತಿ' ಎಂಬ ವಕ್ಕೋಪದೇಶದಿಂದ ಈ ಪುರುಷನು ಸಕಲ ಬಾಹ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು (ಅನಾತ್ಮವಸ್ತುವನ್ನು) ಬಿಟ್ಟು ಶುದ್ಧರ್ತನಲ್ಲೆ ನಿಂತು ಮುಕ್ತನಾಗುವನು ||

ಈ ನಿಷೇಧವಾಕ್ಯವು ವಿಧಿ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೂ ಜೀವ ಬ್ರಹ್ಮರ ಏಕತ್ವವನ್ನು ಹೇಳುವುದೆಂದು ಪಕ್ಷಾಂತರವರ್ಣನೆ

ಅಥವಾ 'ನೇತಿನೇತಿ' ಎಂಬವಾಕ್ಯವನ್ನು 'ಅಹಂಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ಮಿ' ಎಂಬುವಂತೆ ಯೋಚಿಸಬಹುದು. 'ಅಹಂಬ್ರಹ್ಮ' ಎಂಬ ವಾಕ್ಯವು ಜೀವಬ್ರಹ್ಮರಏಕತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಬುದ್ಧಿವಾಚಕವಾದ ಅಹಂಶಬ್ದವು ಲಕ್ಷನಾ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಸಾಕ್ಷಿಚೇತನವನ್ನು ತಿಳಿಪಡಿಸುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ 'ನ' ಎಂಬುವ ನಿಷೇಧವಾಚಕವಾದ ಶಬ್ದವು ಲಕ್ಷಣ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಬೋಧಿಸುವುದು, ಹಾಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದವು ಜಗತ್ಕಾರಣವಾಚಕವಾದರೂ ಚೈತನ್ಯಮಾತ್ರವು ಲಕ್ಷಣಾ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಬೋಧಿಸುವುದು ಅದರಂತೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ 'ಇತಿ' ಶಬ್ದವು ಜಗತ್ತಿಗೆ ವಾಚಕಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಲಕ್ಷಣಾವತ್ತಿಯಿಂದ ಬೋಧಿಸುವುದು. ಈ ಎರಡುವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಖಂಡೈಕಸರವಾದ ವಸ್ತು ಸಮಾನವಾಗಿರುವಾಗ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥವೂ ಸಮಾನವೇ ಆಗಿರುವುದು || ಇಲ್ಲಿ ಈ ಅರ್ಥವನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ 'ನೇತಿ ನೇತಿ' ಎಂದು ಎರಡುಸಲ ಒತ್ತಿಹೇಳಿರುವುದು ||

ಈ ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಾಂತರದಂತೆ ಅರ್ಥಾಂತರವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದು

ಅಥವಾ ಇಲ್ಲಿ ಈ ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಎರಡು ಇತಿಶಬ್ದಗಳು ಜೀವೇಶ್ವರರ ಉಪಾಧಿಗಳನ್ನು (ಅಂತಃಕರಣ ಮಾಯೆಗಳನ್ನು) ಹೇಳುವವು, ಎರಡು ನಕಾರಗಳಿಂದ ಈ ಎರಡು ಉಪಾಧಿಗಳನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುವ ಮೂಲಕ ಇವು ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಲಕ್ಷಣಾವತ್ತಿಯಿಂದ ಬೋಧಿಸುವವು. ನಕಾರಗಳಿಗೆ ವಾಚ್ಯಾರ್ಥಸಂಬಂಧವು ಶುದ್ಧಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರುವಾಗಲೂ ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಶಕ್ಯವಿದೆ. ಹೇಗೆ 'ಅಹಂಬ್ರಹ್ಮ' ಎಂಬುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾತೃತ್ವವಿಶಿಷ್ಟ ಚೇತನ ಈಶ್ವರತ್ವ ವಿಶಿಷ್ಟಚೇತನವೆಂಬ ವಾಚ್ಯಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಶುದ್ಧಚಿತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ

ಜೈತನ್ಯದಿಂದ ಅವುಗಳು ತೋರುವುದರಿಂದ 'ಅಹಂ ಬ್ರಹ್ಮ' ಎಂಬುವ ಶಬ್ದಗಳು ಶುದ್ಧಜೈತನ್ಯವನ್ನು ಲಕ್ಷಣವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಬೋಧಿಸುತ್ತವೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ನಕಾರಗಳ ವಾಚ್ಯಾರ್ಥವಾದ ಉಪಾಧಿಗಳ ಅಭಾವವು ಸಾಕ್ಷಿಭಾಸ್ಯವಾದದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಕಾಶ ಪ್ರಕಾಶಕಭಾವದಿಂದ ಸಾಕ್ಷಿ ಜೇತನವನ್ನು ಲಕ್ಷಣವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಬೋಧಿಸಲು ಶತ್ಯವಿದೆಯೆಂದು ಅವು ಬೋಧಿಸುವವು, ಹೇಗೆಂದರೆ? ಎಂದು ಉಪಪಾದನೆಯಿಂದ ನಿತ್ಯಜೈತನ್ಯರೂಪವಾದ ವಸ್ತುವು ಪನ್ನವಾತಾಂಕಶಬ್ದವಿಲ್ಲದೆಯೋ ಲಕ್ಷಣವೃತ್ತಿಯಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದು, ವಾಚ್ಯವಾದದ್ದೇ ಲಕ್ಷ್ಯವಾಗಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವೂ ಇಲ್ಲ. ಇಕ್ಷು - ಕ್ಷೀರ - ಗುಡಾದಿಗಳ ಮಾಧುರ್ಯಗಳು ಇಕ್ಷುವಾಗುತ್ತವೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ, ಭಾವಾಭಾವ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯಾನುಭವರೂಪದಿಂದಲೇ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮನು ನಿರ್ವಿಕಾರವಾದ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಅನುಭವರೂಪವಾದ ಫಲಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿರುವನು, 'ಘಟಪಟಾದಿಗಳನ್ನು ನಾನು ನೋಡುವೆನು' 'ಅವುಗಳು ಇಲ್ಲವೆಂದು ಅಭಾವವನ್ನು ಕಾಣುವೆನು' ಎಂದು ಹೇಳುವಾಗ ಅನುಭವವು ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಿಕವಾಗಿ ಇದ್ದೇ ಇರುವುದು, ಅದರಿಂದ ಭಾವಾಭಾವಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮನು ಸಾಕ್ಷಿ, ಪ್ರಮಾತೃತ್ವಾದಿಗಳು ಎಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುವವೂ ಅಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿತೀಯನಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮನು ಸ್ವಮಹಿಮೆಯಿಂಗಲೆ ಸಿದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವನು. ಇದು ಸ್ವತಃ ಸಿದ್ಧ ಸ್ವತಃ ಪ್ರಕಾಶವು ಇದು ಇನೋಂದರಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿಲ್ಲ, ಸರ್ವವನ್ನು ಇದೇ ಬೆಳಗುವುದು ತೋರುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು, ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ 'ನೇತಿ ನೇತಿ' ಎಂಬ ವಾಕ್ಯವು ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವೊಂದೇ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು, ಜೀವೇಶ್ವರ ಉಪಾಧಿಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುತ್ತಾ ಲಕ್ಷ್ಯವಾದ ಅಖಂಡ ವಸ್ತುವನ್ನು ತೋರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಈ ವಾಕ್ಯವು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿದೆ ||

'ಅಧಾತ ಆದೇಶ: ಎಂದು ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವೆವೆಂದು ಶ್ರುತಿಯು ಮೊದಲು ಅತ್ಯಂತ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಮೊದಲು ಅತ್ಯಂತ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿ 'ನೇತಿ ನೇತಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದುಂಟುಕೆ? ಎಂಬ ಶಂಕೆಗೆ ಇದು ಸಮಾಧಾನ -- ವಾಚ್ ಮಗೋಚರ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಅಗಮ್ಯವಾದ ಈ ವಸ್ತುವನ್ನು ನಿಷೇಧ ಮೂಲತಃ ತಿಳಿಸದೆ ಮುಖ್ಯವಾಚ ಮತ್ತೊಂದು ಉಪದೇಶ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲ, ಅದರಿಂದ ನಿಷೇಧಮಾಡಿ ಹೇಳಿರುವುದು ಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ದೃಶ್ಯವಲ್ಲದ ರೂಪವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾಯಿತು ||

'(ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ)' ಎಂಬುದರ ಅರ್ಥಸಂಕ್ಷೇಪನಾಮವಿಲ್ಲದ ಅಪರಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಸತ್ಯಸತ್ಯವೆಂದು ಹೆಸರು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಮೊದಲಿನ ಸತ್ಯಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಸತ್, ಸತ್ ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಮೂಲತಾತ್ಮಾರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣೇಂದರ್ಭ. ಅವುಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪದಿಂದಲೇ ಸತ್ಯವಾಗಿರುವವು ಅದರಿಂದ ಸತ್ಯಕ್ಕೂ ಸತ್ಯವಾದದ್ದು ಈ ಪರಬ್ರಹ್ಮ. ಈ ನಾಮವೂ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕಮಾತ್ರ ಅದೂ ವಾಸ್ತವವಲ್ಲ, ಶಬ್ದಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಜಾತಿ ಗುಣ ಕ್ರಿಯಾ ದ್ರವ್ಯಗಳೆಂಬವು ಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವಾದದ್ದರಿಂದ ನಾಮವು ವಾಸ್ತವವಲ್ಲ. ಅದರೂ ಶ್ರುತಿಯಿಂದ ಕಲ್ಪಿಸಿದ ಶಬ್ದದ ಮೂಲಕ ಇದು ಬೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ||

ಇಂತೆಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಎರಡನೇ ಅಧ್ಯಾಯದ ಮೂರನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣದ ವಾರ್ತಿಕಸಾರಾಂಶವು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿದೆ.

ಬೃ. ಅ.೨ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ೪. ವಾರ್ತಿಕಸಾರಾಂಶ

ನಾಲ್ಕನೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣದ ತಾತ್ಪರ್ಯ

ಹಿಂದಿನ ಮೂರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾರೋಪವನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣದಲ್ಲಿ '(ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ)' ಎಂಬ ಸೂತ್ರಾರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುವುದು. ಏತಕ್ಕಿಂದರೆ:- ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೂ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಜಗತ್ತು ಇರುವುದೇ ಆದರೆ ಸಾಂಖ್ಯಮತಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾಗುವುದು. ಅವರು ಜಗತ್ ಸತ್ಯವಾದಿಗಳು. ಅದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸಲು ಸರ್ವತ್ವತ್ವವನ್ನು ಹೇಳುವುದು.

ಅಥವಾ ಮತ್ತೊಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಬಹುದು, ಮೊದಲು ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಹೇಳುವನೆಂದು ಆರಂಭಿಸಿ 'ನೇತಿ ನೇತಿ' ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ ದೃಶ್ಯವ್ಯತಿರಿಕ್ತನಾದ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮನಲ್ಲೆ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪವಿರುವುದೆಂದು ಮುಗಿಯಿಸಿದೆ, ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮಾತ್ರ ಆತ್ಮನನ್ನು ಹೇಳಲು ಆರಂಭಿಸಿ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ. ಸಂಹಾರ ಕರ್ತೃವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮಸ್ವರೂಪವಿರುವುದೆಂದು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು ಆರಂಭಮಾಡಿದೆ, ಇದು ತತ್ವತಃ 'ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ' ಎಂಬವಂತೆ ಜೀವೇಶ್ವರ ಐಕ್ಯವನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಿದಂತೆಯಿದೆ.

ಕಥೆಯ ತಾತ್ಪರ್ಯ ಸಾಂಕ್ಷೇಪ

ಧನವು ಕರ್ಮಕ್ಕೆಕಾರಣವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದರತ್ಯಾಗವೇ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಾಧನವೆಂದು ತೋರಿಸಲು ಶ್ರುತಿಯು ಮೈತ್ರಿಯೇ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯರ ಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿರುವುದು.

ಇಲ್ಲಿ ಧನವನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿದು ಏಷಣತ್ರಯ ಸಂನ್ಯಾಸವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವುದು, ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂನ್ಯಾಸವಿವೇ ಸಾಧನವೆವುದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಗಾರಿ ಬಾರಿಸಿದಂತಿರುವುದು.

ಮೈತ್ರೆಯೇಬ್ರಾಹ್ಮಣದ ಸಾರಾಂಶ

ಯಜ್ಞವಲ್ಕರಂಬ ಮುನಿಗಳು ತನ್ನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ಮೈತ್ರೆಯೆಯನ್ನು ಕರೆದು ಎಲೈ ಮೈತ್ರೇಯಿ ನಾನು ಇನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಈ ಗೃಹಸ್ಥ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮೇಲಿನ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಬಯಸಿ ಕಾತ್ಯಾಯನಿಗೂ ನಿನಗೂ ನನ್ನ ಹಾಣವನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಡುವೆನೆಂದು ಹೋಚಿಸಿದ್ದೇನೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಮೈತ್ರೇಯಿಯು 'ಈ ಸಮಸ್ತಪೃಥಿವಿಯು ಧನದಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದು ಲಭಿಸಿದ್ದರೂ ನಾನೇನಾದರೂ ಮುಕ್ತಳಾಗುವೇನು? ನೀವೇ ಹೇಳಿ' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಮುನಿಯು ಇಲ್ಲ(ಮುಕ್ತಳಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಉತ್ತರಿಸಲು)

ಮುಕ್ತಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಹೇಗೆ ಸಕಲ ಭೋಗ ಸಾಮಗ್ರಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವವರಿಗೆ ಜೀವನವು ನೆಡೆಯುವುದೋ ಹಾಗೆಯೇ ನಿನ್ನ ಜೀವನವು ಆದೀತು ಅಷ್ಟೆ- ಎಂದು ಮತ್ತು ಆ ಹಣದಿಂದ ಮೋಕ್ಷದ ಆಸೆಯನ್ನೇ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದರು. ‘(ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ)’ ಎಂದು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಮೈತ್ರೇಯಿಯು ಯಾವುದರಿಂದ ನಾನು ಮುಕ್ತಳಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅದರಿಂದ ನಾನು ಏನು? ಮಾಡಲಿ? ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಮೋಕ್ಷ, ಹಣದಿಂದ ಅಥವಾ ಅದರಿಂದ ಮಾಡುವ ಕರ್ಮದಿಂದ ಮೋಕ್ಷವಿಲ್ಲ, ಕರ್ಮವು ಮುಕ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಲ್ಲ, ಬೆಂಕಿಯು ತಾಪಕ್ಕೆ ಔಷಧವಲ್ಲ ವೆಂಬುವಂತೆ, ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಜನ್ಮವು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಬರುವುದು. ಜನ್ಮವು ಬಂದರೆ ಮೋಕ್ಷವೆಲ್ಲಿಂದ ಆಗಬೇಕು? ಅದರಿಂದ ತಾವು ಯಾವುದು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸಾಧನವೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವಿರೋ. ಅದನೇ ನನಗೂ ಬೋಧಿಸಿ’ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಮುನಿಯು ಆತ್ಮತತ್ವವನ್ನು ಬೋಧಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು.

ಕರ್ಮಸಂಷ್ಕೃತವು ಎರಡುಬಗೆ. ಫಲರೂಪವಾಗಿಯೂ ಸಾಧನರೂಪವಾಗಿಯೂ ಇರುವುದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಿಯ ಸಂನ್ಯಾಸವು ಫಲಕ್ಕಾಗಿಯೇ, ಇರುವುದರಿಂದ ಫಲರೂಪವಾದ ಸಂನ್ಯಾಸವದು. ಎರಡನೆಯ ಸಂನ್ಯಾಸವು ಸಾಧನವಾಗಿರುವುದು. ಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳಿಗೆ ಇದು ಜ್ಞಾನಸಾಧನೆಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದುದು. ಈ ಮುನಿಯು ಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿ ಫಲದ ಬಿಡಲು ಇಚ್ಛಿಸಿರುವನು. ಯದೃಪಿ ಜನಕ ಮಹಾರಾಜನು ಗೃಹಸ್ಥನೇ ಆಗಿದ್ದು ಜೀವನ್ಮುಕ್ತನಾಗಿರುವನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಿದೆ.

ಆದರೂ ಸರ್ವಕರ್ಮತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಯು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಚಾಂಚಲ್ಯವಿಲ್ಲದೆಯಿರಬಲ್ಲದು. ಈಕಾರಣದಿಂದ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿರುವುದು. ಜಿಜ್ಞಾಸುವಾದ ಮೈತ್ರೇಯಿಯು ‘ಜ್ಞಾನಸಾಧನವಾದದ್ದು ತ್ಯಾಗವೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ತನ್ನಪಾಲಿಗೆ ಬಂದ ಧನವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದಳು ಅದನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಚಿತ್ರವು ಸಮಾಧಾನಗೊಂಡು ಜ್ಞಾನಸಾಧನೆಗೆ ಅಧಿಕರವನ್ನು ಹೊಂದಿತು, ಯದೃಪಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಸಂನ್ಯಾಸಾ ಶ್ರಮವೆಂಬುದು ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ಸರ್ವತ್ಯಾಗವೆಂಬುವ ಧರ್ಮವು ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಅಂಗವಾಗುವುದೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ದಂಡಕಮಂಡಲ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲವಾದರೂ ಸರ್ವತ್ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರವು ನಿಷೇಧಿಸಿಲ್ಲ ‘(ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ)’ ಎಂಬಂತೆ ನಿಷೇಧ ಮಾಡದಿದ್ದರಿಂದ ಅದು ಶಾಸ್ತ್ರಸಂಮತವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕಾಗುವುದು.

ಅದರಿಂದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಯಸಿಬಂದ ತನ್ನಪ್ರಿಯೆಗೆ ಮುನಿಯು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು. ನೀನೇ ನಿಜವಾದ ಸತೀಮಣಿಯಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೆ ನನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ್ದನ್ನೇ ಮಾತನಾಡುವೆ. ಬಾ ನಿನಗೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವೆನು. ಬೇರೆಚಿಂತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಚಿತ್ತವನ್ನು ಏಕಾಗ್ರವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆತ್ಮವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ‘(ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ)’ ಎಂದು. ಇಲ್ಲಿ ನಿದಿದ್ಯಾಸನ ಎಂದರೆ ಗುರು ಮುಖದಿಂದ ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿದ ತತ್ವವನ್ನು ನಿರಂತರ ಚಿಂತಿಸುವುದು. ಅದು ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಏಕಾಗ್ರತೆಯಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಬರುವುದು. “(ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ)” ಎಂದು - ವಾರ್ತಿಕಸಾರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರುಗಳು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಿದ್ದಾರೆ (ಪೇ.೫೮೩)

ಈ ಏಕಾಗ್ರತೆಯೂ ಸಹ ಅನಾತ್ಮ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಅ ರುಚಿಯೂ ಆತನಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿಯೂ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರೆ ಸಾಧಿತವಾಗುವುದು ಮೊದಲು ಪುಕ್ಕಾಗಳರಾಶಿಯಿಂದ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಚಿತ್ತವು ಏಕಾಗ್ರತೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಶುದ್ಧಿಯಿಂದ ಬಂದ ಏಕಾಗ್ರತೆಯನ್ನು ಪ್ರಿಯಾಪ್ರಿಯ ವಿವೇಕದಿಂದ ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮುನಿಯು ಮೈತ್ರೇಯಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಯಯವುದು? ಅಪ್ರಿಯ ಯವುದು? ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಿ ಬೋಧಿಸಿರುವರು. “(ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ) ” ಎಂಬುವ ಪರ್ಯಾಂತರ ಬೋಧಿಸಿದ ವ್ಯಾಕಗಳಲ್ಲಿ ಪತಿ. ಕಳತ್ರಾದಿ ಭೋಗ್ಯವಸ್ತುಗಳಲ್ಲೂ ಭೋಕ್ತೃವಾದ ಆತನಲ್ಲೂ ಪ್ರೀತಿ ಇದ್ದರೆ ನಿಜವಾದ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರೀತಿಯು ಎಲ್ಲಿದೆ? ಎಲ್ಲಿ ಅಮುಖ್ಯವಾಗಿಗೊಣವಾಗಿದೆ? ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿತಿಳಿಯಬೇಕಾಗುವುದು. ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಬರುವುದು.

ಆತ್ಮನೇ ಸರ್ವಕ್ಕು ಪ್ರಿಯನಾದವನು, ಮತ್ತೊಂದಲ್ಲ

ಎಲ್ಲಾಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ “ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಇರಬೇಕು , ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಆಗಬಾರದು” ಎಂಬುದಾಗಿ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಅಶ್ವತ್ತಿಮುವಾದ ಪ್ರೀತಿಯಿರುವುದು ಕಾಣುವುದು, ತನ್ನ ಆತ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಳಿದ ಮಕ್ಕಳುಮರಿ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಉಟಿಂಡಿ ಮುಂತಾದ ಭೋಗ್ಯವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ತಾನು ಇಟ್ಟವುಮತೆಯಿಂಡ ಔದಾಧಿಕವಾದ ಅಂದರೆ ಒಂದು ಮಿತ್ತದಿಂದ ಆಗಿರುವ ಪ್ರೀತಿಯೂ ಕಾಣುವುದು, ಇದು ಗೌಣ, ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಶತ್ರುಗಳ ಭೋಗ್ಯವಸ್ತುಗಳಲ್ಲು ಅವರ ಗೃಹ, ಕಳತ್ರ ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲೂ ಬೋಗವಸ್ತುವೆಂಬ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಪ್ರೀತಿಯುಂಟಾಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅದರೆ ವೈರಿಗಳಲ್ಲಾ ಮೈರಿಗಳ ಮೈರಿಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರೀತಿಯಂತೆ ದ್ವೇಷವು ಉಂಟಾಗಬೇಕಾದೀತು. ತನ್ನಸಂಬಂಧ ವೈರಿಯಲ್ಲೂ ಇರುವುದೆಂಬ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಈ ಶಂಕೆಬರುವುದು. ಆವಾಗ ಆತ್ಮನು ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರ ನಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲು ದ್ವೇಷಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಘಬೇಕಾಗುವುದೆಂದು ಶಂಕೆ ಹುಟ್ಟುವುದು. ಆದರೆ ಹಾಗಿಲ್ಲ, ತನ್ನ ಶತ್ರುವಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ದ್ವೇಷವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಆದರೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷವು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಇದು ಸಾಧಕವಾಗಿಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲು ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷವೂ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನೇ ಸಾಧಿಸಿತು; ಹೇಗೆಂದರೆ? ವೈರಿಗೆ ದುಃಖವನ್ನು ಕೊಡುವುದರಿಂದ ತನ್ನ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷವೇ ಆಗುವುದು ಕಂಡಿದೆ, ಮೇಲ್ಲೇತಿ ಪ್ರೀತಿಯಿರುವುದನ್ನು ಮುಚುತ್ತಾ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಮಾಡುವುದು, ಅದ್ವೇಷವೂಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನೇ ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುವುದು, ಏವಂಚ ನಿಮಿತ್ತವಿಲ್ಲದೆ ಅಕೃತ್ರಿಮವಾದ ಪ್ರೀತಿಯು ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಎಲ್ಲರಿಫೂ ಇರುವುದರಿಂದ ಆತ್ಮನೇ ಪ್ರಿಯನು , ಮೂಢನುಮಾತ್ರ ಇದಕ್ಕೆ ವಿಪರಿವತವಾಗಿ ಪುತ್ರ, ಮಿತ್ರ ಕಳತ್ರಾದಿಗಳನ್ನೆ ಪ್ರಿಯವಾಡ ವಸ್ತುಗಳೆಂದು ಭ್ರಮಿಸುವನು, ಹೀಗೆ ವಿಚಾರಮಾಡದಿರುವಾಗ ಪುತ್ರಾದಿ ಭೋಗ್ಯವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡುವ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ವಿಚಾರದಿಂದ ಆತ್ಮನಲ್ಲೇ ಇರಿಸುತ್ತಾ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಏಕಾಗ್ರಗೊಳಿಸಬೇಕು, ಆದರಿಂದ ನಿದಿಧ್ಯಾಸನಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಬೇಕು || ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಆತ್ಮನ ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಶ್ರುತಿಯು ಹೇಳುವುದು.

“(ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ) ”-

ಇಲ್ಲಿರುವ ಆತ್ಮಶಬ್ದವು ಲೋಕಾನುಭವದಂತೆ ಪ್ರತ್ಯಹಾತ್ಮನನ್ನೇ ಹೇಳುವುದು, ಇಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಶಬ್ದದಿಂದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಮೇಯವೆನ್ನೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ‘(ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ)’ ಎಂಬುದರಿಂದ ಪ್ರಮಾರೂಪವಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು (ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು) ಹೇಳಿದೆ, ತತ್ವಪ್ರತ್ಯಯದಿಂದ ಅಜ್ಞಾತ ಜ್ಞಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದೇ ಹೊರತು. ಅಪ್ರವೃತ್ತಪ್ರವರ್ತನೆಯೆಂಬ ವಿಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಲ್ಲ, ತಿಳಿಯದೆ ಇದ್ದ ಆತ್ಮನನ್ನು ವೇದಾಂತದಿಂದ ಬರುವ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ತಿಳಿಯಬೇಕಷ್ಟೆ. ಇದೇ ಇಲ್ಲಿ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥ, ‘ನಾನು ನಾನು’ ಎಂಬ ಅಹಂ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಈ ಮೊದಲೇ ಆತ್ಮನು ಜ್ಞಾನನಾಗಿಲ್ಲವೆ! ಎಂದರೆ. ತಿಳಿದಿಲ್ಲ, ಸರ್ವಾತ್ಮನೊಂದು ವೇದಾಂತವಾಕ್ಯಶ್ರವಣಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ, ‘ಅಹಂ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುವ ಬುದ್ಧಿಯು ಸೂಕ್ಷ್ಮಶರೀರ ಸ್ಥೂಲಶರೀರಗಳ ಅಳತೆಯನ್ನೆಗ್ರಹಿಸಿದೆಯೆ ಹೊರತು ವ್ಯಾಪಕವಸ್ತುವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮನ ತತ್ವವೆಂದರೆ ಸರ್ವತತ್ವ ಅದು “ಅಹಂನಾನು” ಎಂಬುದಾಗಿಬರುವ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಗೆ ವೇದ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ ವೇದ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ ಈ ರೀತಿ ಮೊದಲು ತಿಳಿದ ತತವೇ ಎಲ್ಲಾ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ, ಸರ್ವಾತ್ಮನೇತಾನೆಂದು ತಿಳಿಯುವ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಕರ್ತವ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ಮುಗಿಯುವುದು, ತಿಳಿಯಬೇಕಾದದ್ದೆಲ್ಲವೂ ಮುಗಿಯುವುದು, “(ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ) ” “(ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ) ” ಎಂದು ಶ್ರುತಿಸ್ವ ತಿಗಳು ಹೀಗೆಯೆ ಸಾರುವುವು ||

ಬ್ರಹ್ಮವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿಧಿಯೆಂಬುದು ಇಲ್ಲ

ನಾಶವಾಘದಿರುವ ಅಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲ ಹುಟ್ಟದಿರುವ ಜ್ಞಾನವೆಂಬುದಿಲ್ಲ, ಹೋಗದಿರುವಅನರ್ಥ ದುಃಖವೆಂಬುದಿಲ್ಲ. ಪಡೆಯದಿರುವ ಸುಖವೆಂಬುದೊಂದೂಇಲ್ಲ. ಹೀಗೆಯೆ ತಿಳಿಯದ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಪಡಿಸುವುದೆಂಬುವ ವಿಧಿಯ ಅರ್ಥವೇ ಇಲ್ಲಿರುವುದು. ಅಷ್ಟೆ, ಅಪ್ರವೃತ್ತಪ್ರವರ್ತನೆ (ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸದವನನ್ನು ಪ್ರವರ್ತಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದೆಂಬುವ) ವಿದ್ಯಾರ್ಥವು ಇಲ್ಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೊಂದುವುದೂ ಇಲ್ಲ ಏಕೆಂದರೆ? ಅನುಷ್ಠಾನ ವಿಷಯವೂ. ಅದರಿಂದ ಬರುವ ಫಲವೂ ಇಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಅದಾಕಾರಣ ಬ್ರಹ್ಮವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಅದರ ಜ್ಞಾನವಿಷಯದಲ್ಲೂ. ಅದರ ಅಭ್ಯಾಸವಿಷಯದಲ್ಲೂ, ಅದರಸಾಧನದಲ್ಲೂ ವಿಧಿಯೆಂಬುದು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ? ಬ್ರಹ್ಮ ನಿತ್ಯ, ಸಿದ್ಧವಾದದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಇಲ್ಲದ ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡುವಂತೆ ಮಾಡುವುಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವತ್ತೂ ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಉತ್ಪತ್ತಿಯುಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಅದು ವಿಧಿಗೆಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ ಆಕಾಶಕುಸುಮವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ, ಯಾವುದು ನಿತ್ಯಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಇದೆಯೋ ಅದೂ ವಿಧಿಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ ಉದಾ:- ಆಕಾಶದಂತೆ ಹಾಗೆಯೆ ಬ್ರಹ್ಮನಿತ್ಯ, ನಿತ್ಯಸಿದ್ಧ ಇದಕ್ಕೆ ವಿಧಿಯಿಂದ ಏನೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ, ಮತ್ತು ವಿಧಿಯು ವ್ಯರ್ಥ.

ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ವಿಧಿಯಿಲ್ಲ (ಅಪೂರ್ವವಿಧಿಯಿಲ್ಲ)

ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನದಲ್ಲೂ ವಿಧಿಯೆಂಬುದು ಬರಲಾರದು. ಜ್ಞಾನವೆಂದರೆ ಅಂತಃ ಕರಣವೃತ್ತಿಜ್ಞಾನವೇ? ಅಥವಾ ಅದಕ ಫಲವಾದ ಅನುಭವವೇ? ಅದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ ಚೈತನ್ಯಾಕಾರದ ವೃತ್ತಿಯೋಗಿರಲಿ ಅಥವಾ ಸರ್ವಾತ್ಮ ವಿಷಯವಾಗಿರಲಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ವವಿಧಿಯೆಂಬುವುದು ಬರುವುದಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ? ಈ ಮೊದಲೆ ಲಬ್ಧವಾಗಿದೆ, ಅಪೂರ್ವವಾಗಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರವಿಧಿ, ಸಮಾಹಿತವಾದ ವೃತ್ತಿಯಾಗಲಿ ವೃತ್ತಿತ್ವ ವೃತ್ತಿಯಾಗಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಚಿದಾಕಾರವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿರುವಾತನು ಯಾವನಾದರೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾತ್ಮನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ, ಅದರಿಂದ ಅವನ ವೃತ್ತಿಯು ಚೈತನ್ಯಾಕಾರವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎದ್ದಿರುವವನ (ವೃತ್ತಿತ್ವನ) ವೃತ್ತಿಯೂ ಚಿದಾಕರವೇ, ಎದ್ದವನೂ ಸಹ ಆತ್ಮನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಬೇರೆ ವಸ್ತುವನ್ನೂ ನೋಡುವನು, ಅದರಿಂದ ವೃತ್ತಿತ್ವನಾದವನ ವೃತ್ತಿಯೂ ಚೈತನ್ಯಾಕಾರವೇ ಆಗಿರುವುದು, ಅದರಿಂದ ನಿತ್ಯವೂ ಈ ವೃತ್ತಿಯು ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ನಿಯಮ ವಿಧಿಯೂ ಯುಕ್ತವಲ್ಲ ಲಬ್ಧವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅಪೂರ್ವವಿಧಿಯಂತೆ ನಿಯಮವಿಧಿಯೂಬರುವುದಿಲ್ಲ, ಯಾವುದೊಂದು ಅಂತಃಕರಣ ವೃತ್ತಿಯೂ ಚೈತನ್ಯಾಕಾರ ವಿಲ್ಲದೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಹೇಗೆ ಒಂದು ಘಟವು ಹಾಲು ನೀರು ಮೊಸರು ಇತ್ಯಾದಿ ವಸ್ತುಗಳು ಇದ್ದಾಗಲೂ ಇಲ್ಲದಿರುವಾಗಲೂ ಆಕಾಶದಿಂದ (ಭಿದ್ರದಿಂದ) ಪೂರ್ಣವಾಗಿಯೇ ಇರುವುದೂ, ಹಾಗೆಯೇ ಅಂತಃಕರಣ ವೃತ್ತಿಯು ಪ್ರತ್ಯಕ್ ಚೈತನ್ಯ ಪೂರ್ಣವಾಗಿಯೇ ಇರುವುದು ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಿಯಿಂದಗೊತ್ತಾಗುವುದು.

ಆತ್ಮದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಪರಿಸಂಖ್ಯಾವಿಧಿಯೂಯುಕ್ತವಲ್ಲ

ಅನಾತ್ಮದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು '(ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ)' ಎಂಬುವಲ್ಲಿ ಪರಿಸಂಖ್ಯಾವಿಧಿಯೆಂದು ಹೇಳಲು ಅವಕಾಶವಿದೆಯೆನ್ನಲಾಗದು || ವಿಧಿಯು ಅನಾತ್ಮ ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥವಾಗಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ? ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಬರುವ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ನೂರು ವಿಧಿಗಳಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳಿಂದ ಅನಾತ್ಮದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುದಿಲ್ಲ, ರಜ್ಜುಸರ್ಪಭ್ರಾಂತಿಯು ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗುವುದು ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ.

ಸರ್ವಾತ್ಮವಿಷಯವಾದ ಚಿತ್ತನೃತ್ತಿಯೆಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ವಿಹಿತವಾಗಿಲ್ಲ, ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ - ಈವೃತ್ತಿಯು ಪುರುಷಾಧೀನವಾಗಿಲ್ಲ, ಪುರುಷಾಧೀನವಾಗಿದ್ದರೆ ಯೇಷಿತನಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾಡುವಂತೆ ಇದನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳ ಬಹುವುದಾಗಿದ್ದಿತು, ಒಂದು ವೇಳೆ ಹಗೆಯೆ ಇರಲಿ ಎಂದರೆ, ಅದು ಕ್ರಿಯೆಯಾದೀತು ಪ್ರಮಾಣ ಜ್ಞಾನವಾಗಲಾರದು, ಕ್ರಿಯೆಯೆ ಎಂದರೆ ಅದರಿಂದ ಅವಿದ್ಯಾನಿವೃತ್ತಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಹೀಗೆಯೇ ಫಲರೂಪವಾದ ಅನುಭವವೇ ಜ್ಞಾನವೆಂದರೂ ಅದನ್ನು ವಿಧಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಶಕ್ಯವಲ್ಲ, ಸಂವೇದನ ಎಂಬುವ ಅನುಭವವು ನಿತ್ಯವಾದದ್ದರಿಂದ ಅದು ಸ್ವರ್ಣಾದಿ ಫಲದಂತೆ ಫಲವಾಗಲಾರದು, ಅೌಪಚಾರಿಕವಾಗಿ ಫಲವೆನ್ನು ಬಹುದಷ್ಟೆ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಲಿ ಅಪ್ರಮಾಣವಾಗಲಿ ಪ್ರಮಾಣಭಾಸವಾಗಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಚೈತ್ಯನೃದಿಂದ ಅವು ಪ್ರಕಾಶಿತವಾಗಿ ತೋರುವುದೆಂದು ಚೈತ್ಯನೃವೇ ಅನುಭವಾತ್ಮಕವಾದ ಫಲವೆಂದು ಹೇಳುವುದು. ಪ್ರಮಾಣಾದಿಗಳು ವ್ಯಭಿಚರಿತವಾದರೂ ತಪ್ಪಿಹೋದ ಅನುಭವಾತ್ಮಕವಾದ ಸಂವಿತ್ತು ಅವ್ಯಭಿಚರಿತವಾಗಿ(ತಪ್ಪದೇ ಇರುವುದು) ಅದರಿಂದ ಅದು ನಿತ್ಯ, ಅದರಿಂದ ಫಲರೂಪವಾದ ಸಂವೇದನವೆಂಬುವ ಜ್ಞಾನವೂ ವಿಧಿ ವಿಷಯವಲ್ಲ.

ಜ್ಞಾನದ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲೂ ವಿಧಿಯೂ ತರವಲ್ಲ

ಬ್ರಹ್ಮತತ್ವವು ತಿಳಿಯದಿರುವಾಗ ಅದರ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಆವರ್ತನೆ ಮಾಡುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ತಿಳಿದಮೇಲೂ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಗೆ ವಿಷಯವಾಗದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾತ್ಮನನ್ನು ಬುದ್ಧಿಯು ಹಿಡಿದು. ಅದನ್ನು ಆವೃತ್ತಿ ಮಾಡುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ದೇವತಾಮೂರ್ತಿಚಿಂತನೆ ಮಾಡಿ ದಂತೆ ಇದನ್ನು ಅಭಾಸಮಾಡಲು ಶಕ್ಯವಲ್ಲ, ಅಭ್ಯಾಸವೆಂದರೆ ಬಂದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪದೇಪದೇ ಆವೃತ್ತಿಮಾಡುವುದು, ಅದು ಶಕ್ಯವಲ್ಲ.

ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗವೇನೂ ಇಲ್ಲ

ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಏನು ಉಪಯೋಗ? ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪೈಕ್ಯ ಬರುವುದೇ ಉಪಯೋಗವೆಂದು ಹೇಳಲು ಬಾರದು, ಆ ಐಕ್ಯವು ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಬರುವುದಿಲ್ಲ, ಅದುತಾನಾಗಿಯೇ ಇರುವುದು. ಘಟಪಟಾದಿಗಳ ರೂಪವು ಬುದ್ಧಿಯ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ, ಹಾಗೂ ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತವು ಅನುವರ್ತಿಸಿ ಬರುವುದೆ ಉಪಯೋಗವೆಂದೂ ಹೇಳಲು ಬಾರದು, ಭಾವನೆಯಿಂದ ಬೆಳಸಿದ ಚಿತ್ತವು ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅನುವರ್ತಿಸಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಇಲ್ಲಿಯೇ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಅಜ್ಞಾನವು ನಾಶವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅನವರ್ತಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಬದಲು ಭಾವನೆಯಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತವಾದ(ಚೇತನು) ಚಿತ್ತವು ಯಾರಲ್ಲಿ ಜನ್ಮಂತರವನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲದೋ, ಅವರಲ್ಲ ಚಿತ್ತವು ಮುಂದೆ ಅದು ವರ್ತಿಸ ಬಹುದಷ್ಟೆ ಅದು ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬಂದೀತು? ಬ್ರಹ್ಮ ಮತ್ತು ಆತ್ಮನ ಏಕತ್ವವಿಜ್ಞಾನವು ಒಂದವರ್ತಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಆತ್ಮನಲ್ಲಿರುವ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕಳೆಯದೇ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಅದು ಜ್ಞಾನವೇ ಆಗಲಾರದು. ಜ್ಞಾನವೂ ಅಜ್ಞಾನವೂ ಒಂದೇ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇರುವವು, ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಜ್ಞಾನವುಬಂದಿದ್ದರೂ ಅಜ್ಞಾನವು ಅಬಾಧಿತವಾಗಿ ನಾಶವಾಗದೆ ಅವನಲ್ಲಿರುವದೆಂದು ಹೇಳುವ ಮಾತು ಮೂಡನುಹೇಳುವ ಮಾತಾಗುವುದು ಹೀಗೆಂದು ವಾರ್ತಿಕಕಾರರು.

ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆತಕ್ಕ ಉಪಾಯವನ್ನು ವಿಧಿಸುವುದೆಂದು ಹೇಳುವುದೂ ಸರಿಯಲ್ಲ, ಉಪಾಯವು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದೂ ಇಲ್ಲ. '(ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ)' ಎಂಬವಚನದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನೋಪಾಯವು ತೋರುವುದಿಲ್ಲ, ವಿಧಿಗೆ ಫಲವೂ ಇಲ್ಲ.

ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ವಿಧಿಯುಂಟೆಂದುಹೇಳುವವರ ಪಂಚ ಪಕ್ಷನಿರಾಕರಣೆ

೧ನೆ ಪಕ್ಷ- ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವು ಸಿದ್ಧಿಸಲು ಕರ್ಮಕಾಂಡಕ್ಕೆ ವಿಧಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪುವಂತೆ ಇವುಗಳಿಗೂ ಒಪ್ಪಬೇಂಬು ಪ್ರಥಮಪಕ್ಷವು- ಸಮಾಧಾನ ಅಥವಾ ನಿರಾಕರಣೆ- ಬೇರೆ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ತಿಳಿಯದವಸ್ತುತ್ವವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವುದರಿಂದಲೇ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವು ಸಿದ್ಧಿಸುವುದರಿಂದ ವಿಧಿಯಿಂದ ಆಗಬೇಕಾದದ್ದಿಲ್ಲ. ವಿಧಿವಾಕ್ಯಕೂ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯ. ಸಾಧನಗಳ ಬೋಧನೆಯಿಂದಲೇ ಹೊರತು ವಿಧಿಯೆಂಬುದರಿಂದ ಅಲ್ಲ, ಅವ್ಯಥಾ ಬಾಧಿತವಾದ ವಿಧಿಯೂ ಪ್ರಮಾಣವಾಧೀತು; ಉದಾ:- '(ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ)' ಎಂಬುವಲ್ಲಿ ಅರಣಶಿಲದ ಗಂಜಿಯಿಂದ ಹೋಮಮಾಡಬೇಕೆಂಬುವವಿಹದಿಯು ಅಪ್ರಮಾಣ. '(ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ)' ಎಂದು ಆಡಿನ ಹಾಲನ್ನು ಹೋಮಸಾಧನ ದ್ರವ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಿ ಅದನ್ನು ಬೇರೆವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಧಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಇದು ಅಪ್ರಮಾಣವಾಯಿತು, ವಿಧಿಯೇ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಕ್ಕೆ ಬೀಜವಾದರೆ ಇದೂ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವಾಗಬೇಕಾದೀತು ||

೨ನೆ ಪಕ್ಷ ಪದಗಳ ಅನ್ವಯಕ್ಕೂ ವಿಧಿಯೇ ಬೇಕೆಂದು ದ್ವಿತೀಯಪಕ್ಷ ಅದರ ನಿರಾಕರಣೆ- ಪದಗಳಿಗೆ ಆಗುವ ಅವ್ಯಯಕ್ಕೆ ಕ್ರಿಯೆಮಾತ್ರ ಬೇಕಾಗುವುದೇ ಹೊರತು ವಿಧಿಯು ಬೇಕಿಲ್ಲ, ಅಸ್ತಿ, ಅಸ್ತಿ ಇತ್ಯಾದಿಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲೂ ಇವೆ, ಅದರಿಂದಲೇ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವಿರಬಹುದಷ್ಟೆ .

೩ನೆ ಪಕ್ಷ ನಿರಪೇಕ್ಷತೆಯು ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ ಸಾಧಕವೆಂಬುವುದೆ ತೃತೀಯಪಕ್ಷ ಅದರ ನಿರಾಕರಣೆ - ಕರ್ಮವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಈ ನಿರಪೇಕ್ಷತೆಯು ವೇದಾಂತಗಳಲ್ಲೂ ಇರಬಹುದು ಇದೆ. '(ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ)' ಎಂಬವಾಕ್ಯದಂತೆ ಬೇರೊಂದು ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಈ ವೇದಾಂತಗಳು ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿಲ್ಲ, ಇವು ಸ್ವತಃಪ್ರಮಾಣವಾಗಿವೆ.ಫಲಗಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಪ್ರಮಾಣ ವೇದ್ಯವಾಗಿರುವಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಯಾರಿಗೂ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ, ರೂಪವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಪತ್ತಕ್ಷವಲ್ಲ, 'ನೇತಿ ನೇತಿ' ಇತ್ಯಾದಿವಾಕ್ಯಗಳಿಗಿಂತ ಬ್ರಹ್ಮವು ಯೋಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಪ್ರತಯುಕ್ತ ಯೋಗ್ಯವಾದ ವಸ್ತುಗಳೇ ಗೋಚರಿಸುವವೇ ಹೊರತು ಅಯೋಗ್ಯವಾದ ಬ್ರಹ್ಮವು ಅವರಿಗೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಆಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ರೂಪವೂ ಶ್ರುತೇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ಹೋಚರಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. ಅದರಿಂದ ನಿರ್ವಿಶೇಷ ಬ್ರಹ್ಮವು ಯಾವ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಕ್ಕೂ ಗೋಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಅದರಿಂದಲೇ ???? ಮೊದಲಾದವುಗಳಂತೆ ಅನುಮಾನಕ್ಕೂ ವಿಷಯವಲ್ಲ, ವ್ಯಾಪ್ತಿಜ್ಞಾನವೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ, ಇಂದಿರಿಯಗಳಿಗಿಂತ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗಿಗಳು ಹೋಗತಕ್ಕ ಪ್ರಭಾವವು

ಬೀರುವಂತೆ ಮಾಡಬಹುದು, ಆದರೆ ಬ್ರಹ್ಮ ಅತೀಂದ್ರಿಯ ಅದರಲ್ಲಿ ಆಗಲಾರದು. ಅದರಿಂದ ವೇದಾಂತಗಳಿಗೆ ವಿಧಿವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಇರುವಂತೆ ನಿರಪೇಕ್ಷತೆಯಿರುವುದು.

೪ನೆ ಪಕ್ಷ- ಜೀತಾಮ್ನನಲ್ಲಿಕಾಣುವ ದೇಶಕಾಲಾದಿ ಪರಿಚ್ಛೇದ ವೆಂಬ ಅವಚ್ಛೇದವನ್ನು (ಅಲ್ಪತೆಯನ್ನು) ಕಳೆದು ಕೊಳ್ಳುವುದೆಂಬ ಫಲವು ವಿಧಿಯಿಂದಲೇ ಎಂಬ ಪಕ್ಷ ನಾಲ್ಕನೆಯದು. ಅದರ ನಿರಾಕರಣೆ. ಅಪರಿಚ್ಛೇದವು ಜೀವನಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವವಲ್ಲ, ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಕಲ್ಪಿತವಾಗಿದ್ದ ಈ ಪರಿಚ್ಛೇದವು ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಹೋಗಿಬಿಡುವುದು. ವಿಧಿಯಿಂದಲ್ಲ, ಅಜ್ಞಾನವುಹೋಗುವುದು ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಹೊರತು ವಿಧಿಯಿಂದಲ್ಲ, ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಹೋಗುವ ಅವಿದ್ಯೆಹೊಂದು, ಮತ್ತೊಂದು ವಿಧಿಯಿಂದ (ಅನುಷ್ಠಾನದಿಂದ) ಹೋಗುವ ಅವಿದ್ಯೆಯೆಂಬುದೆಂದು ಎರಡು ಬಗೆಯ ಅವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕೆಲವರು ಕಲ್ಪಿಸುವರು, ಅದೂಸರಿಯಲ್ಲಿ, ಅದ್ವೈತವೇ ಆಗಿರುವಾಗ ಈ ಕಲ್ಪನೆಯು ಯುಕ್ತವಲ್ಲ, ವಿಷಯಭೇದದಿಂದ ಜ್ಞಾನಭೇದವನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೇಳುವುದುಂಟೆ ಹಾಗೆ ಅಜ್ಞಾನಕ್ಕೂ ಭೇದವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. ಈ ಭೇದವು ಘಟಪಟಾದಿಗಳ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲು ಶಕ್ಯವಿದೆ, ಅದ್ವೈತ (ಬ್ರಹ್ಮ)ದಲ್ಲಿ ವಿಷಯಭೇದವೇ ಇಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಜ್ಞಾನಾ ಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲಿ ಭೇದವನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಅದರಿಂದ ಅಪ್ರವೃತ್ತಪ್ರವರ್ತನ ರೂಪವಾದ ವಿಧಿಯು ವಿಧೇಯ (ಆಚರಣಯೋಗ್ಯವಾದ ವಿಷಯವೂ) ಫಲವೂ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ, ಅದರಿಂದ ಪೂರ್ವೋಕ್ತವಾದ ಅಜ್ಞಾತ ಜ್ಞಾಪನ ರೂಪವಾದ ವಿಧಿಯೇ ವೇದಾಂತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಬಹುದಷ್ಟೆ.

ಶಾಸ್ತ್ರನಿರರ್ಥಕವೆಂಬ ಶಂಕೆಯು ಪರಿಹಾರ

ಚೈತನ್ಯಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದೆ ಮನೋವೃತ್ತಿಯಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ. ಅದರಿಂದ ವಿದ್ಯೆಯು ಮೊದಲೆ ಹುಟ್ಟಿರುವಾಗ ಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? ಎಂದರೆ- ಕೇಳು. ಯಾವುಗೊಂದು ಜ್ಞಾನವು ಹುಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಪ್ರಮಾತೃತ್ವಮುಂತಾದ ಪರಿಚ್ಛೇದ ಸಂಬಂಧ ವಿದ್ಯೆಯಿರುತ್ತದೆ ಯಾದ ದ್ದರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲವೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗುವುದು, ಶಾಸ್ತ್ರಶ್ರವಣದಿಂದ ಆಗುವ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಹಾಗೆಯೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು, ಅದ್ವಿತೀಯಾತ್ಮವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಶಾಸ್ತ್ರವಿದ್ದರೆ ಅದರಿಂದಲೇ ತತ್ವಜ್ಞಾನ, ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಅನ್ವಯ ವೃತ್ತಿರೇಕಗಳಿಂದ ಮುಮುಕ್ಷುವಿಗೆ ಅಜ್ಞಾತಜ್ಞಾಪನವೆಂಬುವ ವೃತ್ತತಿಯನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರವೇ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದೆಂದು ಪಂಡಿತರು ಹೇಳುವರು. ಈ ಅಜ್ಞಾತ ಜ್ಞಾಪನೆಯೂ ಸಹ ಜಿಜ್ಞಾಸುವಿನಲ್ಲಿ ತತ್ವ ವಿಚಾರ ಮಾಡದಿರುವ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿತವಾದದ್ದು, ಪರಿಮಾರ್ಥವಲ್ಲ. ಅದ್ವೈತದಲ್ಲಿ ಇತರವ್ಯಹಾರದಂತೆ ವಾಸ್ತವವಲ್ಲ ವೃತ್ತತಿಯು ಇಲ್ಲದೆಯಿರುವುದು ಬಂಧಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ವೃತ್ತತ್ವಾಯ ಬಂಧವನ್ನು ಬಿಡಿಸುವುದು. ಈ ವಿಶೇಷಜ್ಞಾನವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಶ್ರವಣಾದಿಗಳನ್ನು ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ವಿಧಿಸುವುದು. ಅದರಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರವು ವೃರ್ಥವಲ್ಲ.

ಆತ್ಮೈತ್ಯೇವೋಪಾಸೀತ ಎಂಬುವ ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ಎರಡುವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿದೆ.

ಆತ್ಮತತ್ವಪರವಾಗಿಯೂ ಅದರ ವಿಚಾರಪರವಾಗಿಯೂ ಎರಡು ಬಗೆ, ಅದರಲ್ಲಿ '(ಸಂಸ್ಕೃತ

ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ ' ಎಂಬುದರಿಂದ ತತ್ವಜ್ಞಾನವೂ ಶ್ರೀತ್ವಯ ಇತ್ಯಾದಿ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಅದರ ವಿಚಾರವೂ ಉಪದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಶ್ಲೋಕವು ಎಂಬುದರಿಂದ ಶ್ರುತಿಯ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೊರಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೆಬೇಕಾದ ಶಬ್ದಶಕ್ತಿಯ ವಿವೇಕವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವದು, ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಶ್ರುತಿಲಿಂಗಾದಿ ನ್ಯಾಯ. ಇದೇ ಶ್ರವಣಾವೇದು. ಶುತ್ಯರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅಸಂಭವನೆಯ ಶಂಕೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ತರ್ಕವೇ ಮನನ. ಅದು ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ವಿಧಿಯಲ್ಲದ್ದು, ಬೇರೆಯಲ್ಲ, ಅಪರಾಯುತ ಬೋಧೋತ್ತರ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಾಸನ ಮುಚ್ಚತೇ ಧ್ಯಾನಾಶಂಕಾನಿವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಂ ವಿಜ್ಞಾನೇನೇತ್ಯುದೀರಣಾತ್ ಎಂದಂತೆ. ಪರಾಧೀನವಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ವಸ್ತುವಿದ್ದಂತೆ ಬರುವ ಜ್ಞಾನ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಾಸನ, ಅದು ಧಾಯ್ವನವಲ್ಲ, '**ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ**' ಎಂಬ ಜ್ಞಾನವೂ ಇದೇ ಅದನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಶ್ರವಣ, ಮನನ, ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನ ಮೂರುವಿಹಿತ ಈ ವಿಜ್ಞಾನವು ಬರುವವರೆಗೆ ಅವೆರಡೂ ಅವಶ್ಯಕ, ಇದು ಅವಧಿ, ಪ್ರತ್ಯಗುಣಭವಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆ ಯಾವುದನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಏಕಾತ್ಮಸ್ವರೂಪದ ಅಜ್ಞಾನ ನಾಶವಾಗುವುದು ಬಿಟ್ಟು ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಬೇರೆಫಲವಿಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನದ ಫಲವು ಸ್ವತಃ ಸ್ವರೂಪವುಲಭಿಸಿಯೆ ಇದೆ.

ಆತ್ಮಜ್ಞಾನ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಅನಾತ್ಮ ಜಡವಸ್ತುಗಳ ಜ್ಞಾನವಾಗುವುದಿಲ್ಲದಾದ್ದರಿಂದ ಜ್ಞಾನವು ಪೂರ್ಣಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಶಂಕಿಸಬಾರದು, ಆತ್ಮದರ್ಶನದಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲಾ ಜಗತ್ತನ್ನು ತತ್ವತಃ ತಿಳಿದ ಹಗೆ ಆಗುವುದು, ಹೇಗೆಂದರೆ? ಕಾರ್ಯಕಾರಣರೂಪವಾದ ಈ ಜಗತ್ತಿನ ತತ್ವ ಪತ್ರಗಾತ್ಮಸ್ವರೂಪವೆಂದೇ. ಅದರ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಕಾರ್ಯಾತ್ಮ ಕಾರಾಣತ್ವಗಳೆಂದು ಎರಡು ಒಡೆದು ಮೂಡಿದವು, ಅಜ್ಞಾನವುನಾಶವಾಗಲು ಅದರಕಾರ್ಯವೂ ನಾಶವಾಗುವುದು. ಅವಾಗಲೇ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವು ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದು, ಅದರಿಂದ ಪ್ರತಗಾತ್ಮವು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದೊಡನೆ ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತುಗಳ ಅನುಭವವು ಸುಲಭವಾಗುವುದು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಯಾವ ಮೂಢನು ಸಮಸ್ತ ವ್ಯಸ್ತ(ಏಕತ್ವ-ಅನೇಕತ್ವ) ರೂಪವೂ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದದ್ದು ಇದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯುವನೋ ಅದನ್ನು ವೇದವೇ ನಿರಾಕರಿಸುವುದು.

ಈ ಶ್ರುತಿಯ ಸಾರಾಂಶ - ಆತ್ಮಚೈತ್ಯನ್ಯಕ್ತಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣದಿಜಾತಿಗಳಿವೆಯೆಂದು '**ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ**' ಎಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿವೆಯೆಂದು ಭ್ರಾಮೆಯಿಂದ ಯಾರು ತಿಳಿಯುವರೋ. ಅಂತಹ ತತ್ವತಃ ಭೇದ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವರನ್ನು ಜಗತ್ತು ಕ್ಲೇಶ ಪಡಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಕೈವಲ್ಯವುಬಾರದಂತೆ ಕೈವಲ್ಯಕ್ಕೆ ಬೆನ್ನುಹಾಕಿ ಪರಾಜ್ಞಾಖರಾಗಿರುವಂತೆ ಮಾಡಿಬಿಡುವುದು. ಏಕೆಂದರೆ '**ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ**' '**ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ**' ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಇದ್ದದ್ದನ್ನು ತಿಳಿಯತೆ ಇಲ್ಲದ್ದನ್ನು ನೋಡುವುದೆಂಬುದೇ ಭೇದದರ್ಶಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅಪರಾಧ, ಅದರಿಂದ ದೋಷಿಯಾಗುವನು. ವೇದವ್ಯಾಸರು- "**ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ**" ಎಂದು (ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪನೆ ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿದವನು ತನ್ನ ಆತ್ಮವನ್ನೇ ಅಪಹರಿಸಿದ ಕಳ್ಳನಾಗಿ ಈತನು ಮಾಡದಿರುವ ಪಾಪವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಭೇದ ದರ್ಶನವನ್ನು ನಿಂದಿರಿಸುವರು. ಅದರಿಂದ ಕೈವಲ್ಯವುಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಕಷ್ಟಕ್ಕೂ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾನೆ. '**ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ**'

ಎಂಬ ವಚನವು ಎಲ್ಲವೂ ಅಖಂಡವಾದ ಆತ್ಮನೆ ಎಂದು ಅನುಭವ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಜಾತಿ ಮುಂದಾದ ಎಲ್ಲಾ ಭೇದಪ್ರಪಂಚವು ನಿಜವಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮವೆ (ಪರಮಾತ್ಮಸ್ವರೂಪವೆ) ಎಂದು ತಿಳಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಶ್ರವಣವಿಧಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ‘(ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ)’ ಎಂದು ಆತ್ಮನನ್ನು ತರ್ಕದಿಂದ ಮನನಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯಷ್ಟೆ. ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು? ಎಂಬುದನ್ನು ಶ್ರುತಿಯ ದುಂದುಭಿ. ವೀಣೆ, ಶಂಖ ಮುಂತಾದ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತಿಳಿಸುವುದು. “(ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ)” ಇತ್ಯಾದಿ ಇಲ್ಲಿ ಯೇಳುವ ದುಂದುಭಿ (ನಗಾರಿ) ಶಂಖ, ವಿಣಾದಿ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳಿಂದ ಪ್ರಪಂಚವು ಸ್ಥಿತಿಕಾಲದಲ್ಲೂ ಹುಟ್ಟುವಕಾಲದಲ್ಲೂ ಲಯವಾಗುವಾಗಲೂ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲವೆಂದು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲ್ಪಡುವುದು. ಶಬ್ದವೆಂದು ಮೂರಾಗಿವೆಯೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು ದುಂದುಭಿ ಎಂದರೆ(ಭೇರಿ) ನಗಾರಿಯ ಶಬ್ದ ಎಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿಯೂ, ವೀರರಸಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಯುದ್ಧಮೊದಲಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬಾರಿಸಿದ ದುಂದುಭಿ ಶಬ್ದವು ವಿಶೇಷಶಬ್ದ. ಇದರೊಳಗಿನ ಶಬ್ದಗಳೆಂದರೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಬಾರಿಸಿದ್ದು, ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೇಳಿಸುವಂತೆ ಬಾರಿಸಿದ್ದು ಇತ್ಯಾದಿ ಶಬ್ದಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳು ವಿರರಸಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭೇರಿಶಬ್ದಗಳೇ ಇವು ಎಂದು ತಿಳಿದಾಗ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಳಸೇರುತ್ತವೆ.

ಈ ವಿಶೇಷ ಶಬ್ದವೂ ಸಹ ಇದು ದುಂದುಭಿಶಬ್ದ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಒಳಸೇರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಾಮಾನ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವಿಶೇಷವೆಂಬುದು ಸ್ಥಿತಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ (ಸದ್ಗುಣ)ಚಿದ್ಗುಣವಾದ ಆತ್ಮಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆಯಿರುವ ಅನಾತ್ಮ ವಸ್ತುವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಂತೆ ಶಂಖದ್ವನಿ, ವೀಣಾನಾದಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ, ವಿಶೇಷ, ಇದರೊಳಗಿನ ವಿಶೇಷವೆಂಬ ವೇದಗಳನ್ನು ಉದಾರಣೆಯಾಗಿಟ್ಟು ಅವುಗಳು ಹೇಗೆ ಶಂಖದ್ವನಿ, ವೀಣಾನಾದ ಎಂದೇ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿಯೇ ಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಡುವವೋ. ಸಾಮಾನ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವಿಶೇಷಗಳು ಬೇರೆಯಾಗಿ ಕೋಶದಿಂದ ತೆಗೆದ ಕತ್ತಿಯಂತೆ ಗ್ರಹಿಸಲು ಅವಶ್ಯವಾಗಿರುವವು. ಅದರಂತೆ ಚೈತ್ಯರೂಪವಾದ ಆತ್ಮನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ಜಡಪ್ರಪಂಚವು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಲು ಅ ಶಕ್ಯವಾಗಿವೆ.

ಮಹಾಸಾಮಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವಾಂತರಸಾಮಾನ್ಯ, ಅದರ ವಿಶೇಷಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಂತರ್ಭೂತವಾಗುವವು, ಹಾಗೆಯೇ ಮಹಾನಾಸಾಮಾನ್ಯದಂಚಿರುವ ಈ ಚೈತನ್ಯರೂಪವಾದ ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಅಂತರ್ಭೂತವಾಗುವುದೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ, ಬೇಳಕಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೊಡವನು ನೋಡಿದಾಗ ಮೊದಲು ಕಾಣಿಸಿತು, ಇದೆ. ಇದ್ದದ್ದು ಕೂಡ, ಹೇಗಿದೆ? ಎಂದರೆ ಜೊಲು ಬಿದ್ದುತುಟಿಯಂತೆ ಇದೆ. ಎಲ್ಲಿಕೆ? ಇದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಈಗ ಇದೆ. ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಪೂರ್ವಪೂರ್ವರೂಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉತ್ತರೋತ್ತರರೂಪವು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅನುಭವಕ್ಕೆಬಾರದೆ ಹೇಗಿದೆಯೋ. ಹಾಗೆಯೇ ಚೈತನ್ಯಸಂಬಂಧವು ಸರ್ವತ್ರ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದತೋರುವುದರಿಂದ ಅದರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿತವಾಗಿ ತೋರುವುದೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು ಘಟೋ ಭಾತಿ, ಕುಡ್ಯಂಭಾತಿ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಸರ್ವಕ್ಕೂ ಚೈತನ್ಯರೂಪವೇ ತಾತ್ಪರ್ಯವಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದು. ಇದರಂತೆ ಸ್ಥಿತಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಏಕಾತ್ಮರೂಪವನ್ನು ಸರ್ವತ್ರ ಸುಖವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಜಗತ್ತಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿಕಾಲದಲ್ಲೂ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳಿವೆ. ಬೆಂಕಿಯಿಂದ

ಹೊರಡುವ ಹೊಗೆ, ಜ್ವಾಲೆ, ಕಿಡಿಗಳು ಮೊದಲಾದ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಕಾರ್ಯಗಳು ಹುಟ್ಟುವ ಮುಂಚೆಯೂ ಬೆಂಕಿಯ ಆಗಿದ್ದುವು, ಹೊಗೆ ಮುಂತಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ ಹಗೆಯೇ ಈ ಜಗತ್ತು ಹುಟ್ಟುವ ಮುಂಚೆ ಏಕಾತ್ಮಸ್ವರೂಪೇ ಆಗಿದ್ದಿತು. ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ತನ್ನ ಸ್ವಾರ್ಥವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ನಿಮಿತ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಅಗ್ನಿಯು ಧೂಮಾದಿಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮಕಾತ್ಮರನ್ನು ಋಗ್ವೇದ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು. **‘(ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ)’** ಇತ್ಯಾದಿ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

ಅಪೌರುಷೇಯವಾದ ವೇದ ಸೃಷ್ಟಿ

ಈ ವೇದಗಳನ್ನು ಕಾಳಿದಾಸಾದಿಗಳು ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿದಂತೆ ಮೊದಲು ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದು ಅನಂತರ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದಂತೆ ಈಶ್ವರನು ರಚಿಸಿದ್ದಿಲ್ಲ **“(ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ)”** ಎಂದಂತೆ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಉಸಿರಿನಂತೆ ಇವು ಅನಾಯಸವಾಗಿ ಯಾವ ಪ್ರಯತ್ನವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಹೊರಗೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿಕೊಂಡವು ಮಹಾಪ್ರಯತ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಅವನ ಸಂಕಲ್ಪಮಾತ್ರದಿಂದ ಲೀಲಾನ್ಯಾಯೇನ ಆಟವಾಡಿದಂತೆ ಹೊರ ಹೊಮ್ಮಿದವುಗಳಾದ್ದರಿಂದ ಅಪೌರುಷೇಯವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವವು. ಋಗ್, ಯಜು, ಸಾಮ, ಅಥರ್ವಣವೆಂಬ ನಾಲ್ಕುಬಗೆಯ ಮಂತ್ರಗಳೂ ಇತಿಹಾಸದಿರೂಪವಾದ ಎಂಟು ಬಗೆಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಳೂ ಇದರಂತಿರುವ ಶಬ್ದಸೃಷ್ಟಿಯೆಲ್ಲವೂ ನಿಃಶ್ವಾಸದಂತೆ ಸುಖವಾಗಿ ಈಶ್ವರನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿರುವವು. ಈರೀತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಜ್ಞಾನ (ಚೈತನ್ಯ)ರೂಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸ್ಥಿತಿಕಾಲದಲ್ಲೂ ಸೃಷ್ಟಿಕಾಲದಲ್ಲೂ ಈ ಜಗತ್ತು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿಲ್ಲ, ಎಂಬಂತೆ ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲೂ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಈ ಮುಂದೆ ಹೇಳುವುದು.

“(ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ)” (ಬೃ.ಅ-೨. ಬ್ರಾ ೪-೧೧) ಈ ಕಂಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಪ್ರಳಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕು,

ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಪ್ರಳಯ ವರ್ಣನೆ

ಪ್ರಳಯವೆಂಬುದು ಎರಡು ಬಗೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ , ಅತ್ಯಂತಿಕ ಎಂದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವೆಂದರೆ ಒಂದು ಕಲ್ಪವು ಮುನಿದೊಡನೆ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಆವೃತ ಪ್ರಳಯ, ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಪುನಃ ಹುಟ್ಟಿದಿರುವಂತೆ ಆಗುವ ಪ್ರಳಯ ಆತ್ಯಂತಿಕ ಪ್ರಳಯ. ಮೊದಲನೆಯ ಸ್ವಾಭಾವಿಕಲಯಕ್ಕೆ ಸಮುದ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತ, ಎರಡನೆಯದಕ್ಕೆ ಖಲ್ಯ ದೃಷ್ಟಾಂತ, ನೀರು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಲಯವಾಗುವಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತುಲಯವಾಗುವುದು. ಇದು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನೇರಾ, ಅಥವಾ ಇನ್ನೊಂದರ ಮೂಲಕ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಲಯವಾಗುವುದು. ಗಂಗೆ ಯಮುನೆ ಮುಂತಾದ ಮಹನದಿಗಳು ನೇರಾ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಸೇರಿ ಲಯವಾಗುವವು. ಇತರ ನದೀ ಮುಂತಾದ ಜಲಗಳು,

ಈ ಮಹಾನದಿಗಳಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಏಕವಾಗುವುದು. ಇದು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆಯೇ ಕಾರಣ ವಸ್ತು (ಉಪಾದಾನವಸ್ತು) ನೇರಾ ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಲಯವಾಗುತ್ತದೆ (ಏಕವಾಗುತ್ತದೆ) ಪೃಥಿವಿ ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯ ವಸ್ತುಗಳು ತನ್ನ ತನ್ನ ಕಾರಣಗಳಮೂಲಕ ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಲಯವಾಗುವವು. “(ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ) ” ಎಂದು ವಿದ್ಯಾಕರ್ಮರು ವಾರ್ತಿಕಸಾರದಲ್ಲೂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, ಅದರಂತೆ ಅಂತಿಮ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಸ್ವರ್ಪಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ಕಾರಣದಲ್ಲಿ ತ್ವಕ್ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ, ಲಯ, ತ್ವಕ್ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೆ ಸ್ವಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಲಯವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಇಲ್ಲಿ ತ್ವಕ್ ಎಂದರೆ ಸ್ವಪರ್ಶಸಾಮಾನ್ಯವೇ ಅರ್ಥ, ಇದು ಲಕ್ಷಣ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ತಿಳಿಯುವ ಅರ್ಥ, ಸಾಮಾನ್ಯದಿಂದ ವಿಶೇಷ ವಸ್ತುಗಳು ಹುಟ್ಟುವುದರಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಗಳಿಗೆ ಲಯವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದು ಕಟಿಣ ಸ್ಪರ್ಶ ಪಾರ್ಥಿವ, ಜಲ ಭವಾದ ಶೀತಶ್ವರ್ಶ, ಅಗ್ನಿಜನ್ಯವಾದ ಉಷ್ಣಸ್ಪರ್ಶ, ವಾಯುಜನ್ಯವಾದ ಮೃದುಸ್ಪರ್ಶ - ಈ ಎಲ್ಲಾ ವಿಶೇಷ ಸ್ವಪರ್ಶಗಳೂ ಸ್ಪರ್ಶ ಸಾಮಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಯವಾಗುವುದು. ಅದರಂತೆ ಮುಂದೆಯೂ ಗಂಧ, ರೂಪ, ರಸ, ಶಬ್ದ ಇವುಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಗಂಧವಿಸೇಷಾದಿಗಳು ಲಯವಾಗುತ್ತವೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಗಂಧಾದಿ ವಿಷಯಗಳ ಸಂಕಲ್ಪವಿಶೇಷಗಳು ಮನಃ ಪದಾರ್ಥವಾದ ಸಂಕಲ್ಪಸಾಮಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಯವಾಗುವವು, ಹಾಗೆಯೇ ಗಂಧಾದಿ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ನಿಶ್ಚಯ ವಿಶೇಷಗಳಿಗೆ ಹೃದಯ ಪದಾರ್ಥವಾದ ನಿಶ್ಚಯಸಾಮಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಯವೆಂದು ಇಳಿಯಬೇಕು.

ಸಂಕಲ್ಪ ಮತ್ತು ನಿಶ್ಚಯಗಳು ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಅವರೆಡೂ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯೆಂಬುವ ಸಾಮಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಯವಾಗುವವು, ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ವಿಕಾಸಗಳಿಗೆ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಲಯವೆಂಬುದು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆಯೇ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿವಿಕಾಸಗಳಿಗೆ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಲಯವೆಂದಾಗುವುದು.

ಆದಾನ ತ್ಯಾಗಭೇದಗಳಿಗೆ ಈ ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಗಳಿಗೆ ಹಸ್ತವೆಂಬುವ ಆ ಕ್ರಿಯಾಸಾಮಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಯವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇದರಂತೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲೂ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಲಯವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಹೇಗೆಂದರೆ ವಿಸರ್ಜನ. ಆನಂದ-ಗಮನ. ವಚನ ಎಂಬ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಲಯವಾದರೆ. ಸರ್ವಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೂ ಸಮಾನರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಸಾಮಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಪಾನಂದಿ ವಿಶೇಷ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಲಯ. ಹೀಗೆಯೆ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ. ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಈ ಎರಡಕ್ಕೂ ಮಾಯಾವಿ ಈಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಲಯ. ಇಲ್ಲಿ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಲಯವನ್ನು ಹೇಳುವುದ್ದರಿಂದಲೇ ಅದೇಜಾತಿಯಾದ ಭೌತಿಕವಾದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೂ ಲಯವನ್ನು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗುವುದು, ಅದರಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕಲಯವನ್ನು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ.

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಾಯುವೆಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯವಸ್ತು. ವಿಷಯ ಇಂದ್ರಿಯ (ಗ್ರಾಹ್ಯ, ಗ್ರಾಹಕ) ರೂಪದಿಂದಲೂ ಸ್ವಪರ್ಶ, ತ್ವಕ್, ಎಂಬರೀತಿಯಾಗಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ, ಇದನ್ನು ಸರ್ವತ್ರ

ಯೋಜಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.ಗಾಹ್ಯ ಗ್ರಾಹಕ ಎಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಒಂದೇ ಜಾತಿಯಿಲ್ಲದೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧಕವಾಗುತ್ತದೆ ಉದಾ:- ರೂಪ, ದೀಪಗಳು ತೈಜಸವಾದದ್ದು ಹೇಗೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಸರ್ವಭೂತಗಳ ರೂಪವಾದದ್ದರಿಂದ ಸರ್ವವಿಷಯಗಳನ್ನು (ಮನೋಬುದ್ಧಿಗಳು ಮನಸ್ಸು ಬುದ್ಧಿ ಇವುಗಳು) ಗ್ರಹಿಸುವವು, ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸರ್ವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲಾರವು.

ಬುದ್ಧಿಮನಸ್ಸುಗಳು ಪಂಚಭೂತಾತ್ಮಕವೆಂಬುದು. ಅನ್ನಮಯಂ ಸೌಮ್ಯಮನಃ; ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಲ್ಲ. ಈ ಶ್ರುತಿಯು ಮನಸ್ಸು ಪೃಥಿವಿಯ ವಿಕಾರವೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯೇ ಹೊರತು ಇತರ ಭೂತಾತ್ಮಕವಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ನಿವಾರಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಮೇಲೆಹೇಳಿದಂತೆ ವಿಷಯ ಲಯವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಇಂದ್ರಿಯ ಲಯವನ್ನೂ ಹೇಳಿದಹಾಗಾಗುವುದರಿಂದ ಸಮಸ್ತಜಗತ್ತಿನ ಲಯವು ಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿ ಎಂಬುದು ಸ್ಥಿರಪಡುವುದು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಆತ್ಮನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಪಂಭವ ಶಂಕೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮನನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ದುಂದುಭಿ ಮೊದಲಾದ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದ ನ್ಯಾಯಮಾರ್ಗದಿಂದ ಮನನ ಮಾಡಬೇಕು॥

ಅಪರಾಯತ್ತಬೋಧ ವೆಂಬ ನಿರ್ದಿಧ್ಯಾಸಾಸನವು ಸಿದ್ಧಿಸಲು ಆತ್ಮಂತಿಕ ಲಯವನ್ನು ಹೇಳಲು ಖಿಲ್ಯ ದೃಷ್ಟಾಂತವನ್ನು ಶ್ರುತಿ ಹೇಳಿದೆ

“(ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ) ” (ಬೃ.೩.೪.೧೨) ಕಂಡಿಕೆಯ ಮಂತ್ರಾರ್ಥ ಸಂಕಲನ-

ಸೃಂಧವ ಖಲಯ್ಯಎಂದರೆ ಸೂರ್ಯನಕಿರಣಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಸಮುದ್ರದ ನೀನು ಗಟ್ಟಿಯಾದರೆ ಅದೆ ಉಪ್ಪಿನಗಟ್ಟಿ ಸೃಂಧವಖಿಲ್ಯ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವುದು. ಅದನ್ನು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದರೆ ಕರಗುವುದು, ಕರಗಿದ ಮೇಲೆ ಮೊದಲಿದ್ದ ಗಟ್ಟಿಯನ್ನೇ ಪುನಃ ತೆಗೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಯಾವಭಾಗದಿಂದ ತೆಗೆಯಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದರೂ ಅದು ಸಿಕ್ಕದೆ ಕೇವಲ ಉಪ್ಪಿನ ನೀರೆ ಸಿಕ್ಕುವುದು.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸಮುದ್ರದ ನೀರು ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ ಗಟ್ಟಿಯಾಗುವಂತೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಒಂದೇರೀತಿಯಾಗಿ ಸಚ್ಚಿದ್ಧಾನಂದ ರೂಪವಾಗಿದ್ದರೂ ಅವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಸ್ತಂಭ ಪರ್ಯಂತರವಾಗಿ ಜೀವರೂಪವನ್ನು ತಾಳುವುದು ಮಹತ್ (ವ್ಯಾಪಕಾ) ಭೂತ ಅನಂತ, ಅಪಾರ, ಚಿದ್ಧನವೆ ಆಗಿದ್ದರೂ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಗಳಾಗಿ ಪರಿಕಾಮಿಸಿದ ಪಂಚಭೂತಗಳೆಂಬ ಉಪಾಧಿಗಳಿಂದ ಜೀವರೂಪವಾಗಿ ಏಳುವುದು. ಮಹತ್ವ ಅಂದರೆ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕತೆ, ಭುತತ್ವ ಅಂದರೆ ನಿತ್ಯಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವಿಕೆ, ಅನಂತ ಎಂದರೆ ದೇಶ, ಕಾಲ, ವಸ್ತು ಪರಿಚ್ಛೇದಗಳಿಲ್ಲದ್ದು, ಆಚೆಯಿರುವ ಕಾರ್ಯವೆಂಬ ಪಾಠವಿಲ್ಲದ್ದು ಅಪಾರ, ಈ ಅನಂತ ಅಪಾರ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಪಕ, ನಿತ್ಯ ಎಂದೂ ಅಥವಾ ಕಾರ್ಯಕಾರಣಗಳಿಲ್ಲದ್ದೆಂದೂ ಅರ್ಥವಾಗುವುದು, ಅಥವಾ ಅನಂತತ್ವವೆಂದರೆ ಕಾರ್ಯತ್ವವಿಲ್ಲದ್ದು (ಪರಿಣಾಮವಿಲ್ಲದ್ದು) ಅಪಾರತ್ವವೆಂದರೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲದ್ದು, ‘(ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ) ’ ಎಂದು ಅಖಂಡ ಚೈತನ್ಯ ರೂಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಒಂದು ಜಾತಿಯಿಲ್ಲದ್ದಂತೆ ತಿಳಿಸುವುದು, ಇದೆ ನಿಜವಾಗಿ ಈ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮ ಎಂಬುದರತತ್ವ, ಇದಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯಾದ ಜೀವಾದಿರೂಪಗಳು ಅತತ್ವ ಕೇವಲ ????? (ಭ್ರಾಂತಿಸಿದ್ಧ) ವಾದವು.

ದೃಷ್ಟಾಂತದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರವೆಂಬುದು ಏಕಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೂ, ಅದರ ಜಲ ಸಾಕ್ಷಿಚೈತನ್ಯಕ್ಕೂ, ನೀರು ಗಟ್ಟಿಯಾಗುವ ಲವಣಕ್ಷೇತ್ರವು ಶರೀರಕ್ಕೂ ಇತರೆ ಇಂದ್ರಿಯದಿಗಳಿಗೂ, ಸೂರ್ಯನ ತಾಪವು ??? ಬರುವ ದ್ವೈತಭ್ರಮೆಗೂ, ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿವೆ. ಖಲ್ಯವೆಂಬುದು - ಚೈತನ್ಯಪ್ರತಿಬಿಂಬದಿಂದ ಅವಿದ್ಯೆಯುಳ್ಳ ಜೀವವು ಕರ್ತೃತ್ವ ಭೋಕ್ತೃತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ನೋಡುವವ, ಕೇಳುವವ, ದ್ವಿಜ, ಗೌರವಣದವ, ಧನಿಕ. ಇತ್ಯಾದಿ ರೂಪದಿಂದಲೂ ಅವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ತೋರಿಬರುವನೆಂಬುದಕ್ಕೂ ರೂಪಾಂತರಹೊಂದಿರುವಂತೆ ಕಾಣುವುದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆ.

ಆವಾಗ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮವೇ ಆಗಿದ್ದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಪರೋಕ್ಷವಾಯಿತು. ಪಂಚಭೂತಾತ್ಮನಲ್ಲದೆ. ಪರಬ್ರಹ್ಮವೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಸಂಸಾರಿಯಾದನು ಪರವಸ್ತುವೇ ಪಂಚಭೂತಗಳೆಂಬ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಶರೀರಯಾದನು, ಜೀವರೂಪದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎದ್ದುಕೊಂಡ ಚೇತನವೇ ಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ '(ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ/ಮಂತ್ರ)' ಎಂದು ತಿಳಿಯುವನು. ಈ ತತ್ವಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲಾ ಭ್ರಮೆಯೂ ಹೋಗಲು ಜೀವಸ್ವರೂಪವು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ ಉಪ್ಪಿನರಳಕಿನಂತೆ ಲಯವಾಗುವುದು, ಪುನಃ ಜೀವ, ಈಶ್ವರ ಎಂಬ ಭೇದವಾಗಲಿ ಹೆಸರಾಗಲಿ ಇರದು, ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಅಜ್ಞಾನವುನಶವಾದಲ್ಲಿದ್ದರಿಂದ ಲೀನವಾದ ಉಪ್ಪಿನಗಟ್ಟಿಯನ್ನು ಪುನಃ ತೆಗೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಬಾರದಂತೆ ಜೀವೇಶ್ವರಾದಿ ಭೇದವನ್ನು ಕಾಣಲುಬಾರದು , ಜ್ಞಾನವೊಂದೇ ನಿಜವಾದದ್ದರಿಂದ ಅಜ್ಞಾನವಾದದ್ದು ಒಂದಂಶವೂ ಕಾರ್ಯಕಾರಣವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೋಗದೆ ಕುಳಿತಿರುವ ಅಜ್ಞಾನವು ಇರುವುದಿಲ್ಲ, ವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಆಗುವಲಯ,ಇದು ಅತ್ಯಂತಿಕಲಯ, ಪುನಃ ಜನ್ಮವು ಬರುವುದಿಲ್ಲವಾದದ್ದರಿಂದ ಹೀಗೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಲಯದಲ್ಲಿ (ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ) ಶಕ್ತಿಯು ಉಳಿಯುವುದರಿಂದ ಪುನಃ ಹುಟ್ಟು ಸೃಷ್ಟಿ ಇರುವುದು ||